

Kartlegging av naturtyper og fauna i planlagt utbygd område for fritidsboliger ved Marholmslættet, Fræna kommune, Møre og Romsdal fylke

Bioreg AS Rapport 2019 : 02

BIOREG AS

Rapport 2019:02 (2018 : 01)

Utførende institusjon: Bioreg AS http://www.bioreg.as/	Kontaktpersoner: Finn Oldervik, Bioreg AS Øystein Folden, Bioreg AS	ISBN-nr. 978-82-8215-388-1
Prosjektansvarleg: Finn Oldervik finn@bioreg.as Tlf. 71 64 48 37 el 414 38 852	Finansiert av: Ytre AS v/Stein Berg Oshaug	Dato: 10.03.2019
Referanse: Folden, Ø. & Oldervik, F. G. 2018. Kartlegging av naturtyper og fauna i planlagt utbygd område for fritidsboliger ved Marholmslættet, Fræna kommune Møre og Romsdal fylke. Bioreg AS rapport 2019 : 02. ISBN; 978-82-8215-388-1.		
Referat: På oppdrag fra grunneier gjennomførte Bioreg AS i 2018 en kartlegging av naturtyper innenfor et planlagt utbygd område for fritidsboliger ved Marholmslættet. Det er kartlagt 4 nye naturtypelokaliteter, alle med verdi C. Virkningen på fugl og oter er middels/ubetydelig.		
4 emneord: Hyttfelt Kartlegging Naturtyper Verdisetting		

Figur 1. Forsida: Fotografen har stått et lite stykke nordøst for planområdet (32VMQ1083986920). Nåværende felles parkeringsplass er ved de store granene øverst til venstre. Den brune hytta bak en løvtrekrull lengst til høyre er den nordøstre hytta i eksisterende hyttfelt. (Foto; Øystein Folden © 13.08.2018).

Forord

På oppdrag fra Ytre (Fræna) AS ved Stein Berg Oshaug (og Rune Aasen Oshaug), gjennomførte Bioreg AS den 13.08.2018 en registrering av naturtyper innenfor influensområdet til et planlagt felt for fritidsboliger ved Marholmslættet, Skotheimsvika i Fræna kommune, Møre og Romsdal fylke. En supplerende undersøkelse, mest med tanke på fuglelivet ble gjort den 30.11.2018

Prosjektansvarlig hos Bioreg AS har vært Finn Oldervik, mens de naturfaglige undersøkelsene har blitt utført av Øystein Folden. Det er også Oldervik og Folden som har stått for sammenstilling av data, databasearbeid, foto og sluttrapportering, Oldervik er ansvarlig for kvalitetssikringen av rapporten. Åshild Hasvik har deltatt som korrekturleser, samt gitt faglige råd i slutfasen.

En takk rettes til de som har bidratt til å belyse artsmangfoldet av fugl innen influensområdet og ellers i nærområdet. Det gjelder i første rekke, Terje Skotheimsvik (lokalkjent), Geir Gaarder, Jørn R. Gustad, og Øyvind Gjeldnes.

Aure og Tingvoll, 10. mars 2019

Bioreg AS

Øystein Folden, Åshild Hasvik og Finn Gunnar Oldervik

Sammendrag

På oppdrag fra Ytre AS v/ Stein Berg Oshaug (og Rune Oshaug Aasen) gjennomførte Bioreg AS den 13.08. og 30.11.2018 registreringer av naturtyper og rødlistearter innenfor influensområdet til et planlagt område for fritidsboliger kalt Marholmslættet rett sørvest for kommunegrensa mot Eide i nordøst.

Det undersøkte området representerer for det meste naturtyper som er vidt utbredte i regionen, som kystlynghei, intermediære myrområder og strandeng. Mye av området ble undersøkt, og en vurderer dekningsgraden og kunnskapsnivået når det gjelder vegetasjonen innenfor undersøkelsesområdet som godt. Faunaen er det vesentlig mindre kunnskap om, og vi har brukt flere ulike kilder for å innhente tilstrekkelig kunnskap om dette temaet.

For fugl og pattedyr har vi konkludert med at tiltaket kan ha inntil middels negative konsekvenser for de to fugleartene storspove og vipe. For de andre fugleartene vi har vurdert regner vi de negative konsekvensene som små/ubetydelige. Det er mulig at det planlagte tiltaket vil ha noen negative konsekvenser for oter, da det sannsynligvis befinner seg ynglende oter innen influensområdet. Det kan også være mulig/sannsynlig at den samlede belastningen, spesielt på fuglelivet kan forsterke og etter hvert medføre negative konsekvenser for andre arter også enn de som er nevnt her. Vi tenker da mest på ytterligere hyttebygging nær strandsonen, samt den byggingen som foregår i nabokommunen i nordøst, Eide.

Figur 2. Restene av kystlyngheia gror nå til, særlig med bergfuru. (Foto; Øystein Folden © 13.08.2018).

Innhold

FORORD	3
SAMMENDRAG	4
INNHold	5
1 INNLEDNING	6
1.1 NASJONALE FØRINGER	6
1.2 FØRINGER FRA FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL	6
1.3 BAKGRUNN FOR OG BESKRIVELSE AV PROSJEKTET	6
2 METODE OG KILDER TIL KUNNSKAP	9
2.1 GENERELT	9
2.2 NATURFAGLIGE FELTUNDERSØKELSER	9
2.3 VERDISSETTING, OMFANG OG VIRKNING	10
2.4 FORKLARING AV ORD OG UTTRYKK	10
2.5 FUNKSJONSOMRÅDE	11
3 NATURGRUNNLAGET I UNDERSØKELSE-OMRÅDET	13
3.1 NATURTYPER OG VEGETASJONGEOGRAFI	13
3.2 KLIMA	13
3.3 BERGGRUNN	14
3.4 LAUSMASSER	14
4 RESULTAT	17
4.1 GENERELT	17
4.2 TIDLIGERE REGISTRERINGER	17
4.3 NYREGISTRERINGER	19
5 VURDERING AV USIKKERHET	24
6 OPPSUMMERING	26
6.1 GENERELT	26
6.2 VEGETASJON OG NATURTYPER	26
6.3 DYRELIV (PATTEDYR)	26
6.4 FUGLELIV	27
7 VURDERING AV BESTANDSSITUASJON, FUGL	28
7.1 VURDERTE ARTER	28
7.4 ANNET	32
8 VURDERINGER I HENHOLD TIL UTREDNINGSKRAV I NATURMANGFOLDLOVEN	33
9 AVBØTENDE TILTAK	36
10 KILDER	37
10.1 SKRIFTLIGE KILDER	37
10.2 MUNTlige KILDER	37
10.3 KILDER FRA INTERNETT	38
11 VEDLEGG 1	39
10.1 NATURTYPEBESKRIVELSER	39
12 VEDLEGG 2	44
12.1 AKTUELLE ARTSFOREKOMSTER AV ANDEFUGLER, VADEFUGLER, MÅKER OG ALKEFUGLER	44
13 VEDLEGG 3 ARTSLISTER	71

1 Innledning

1.1 Nasjonale føringer

Norge ratifiserte konvensjonen for biologisk mangfold i 1992, hvilket innebærer at hver enkelt samfunnssektor skal ta hensyn til biologisk mangfold i sine ansvarsområder (St. meld nr. 42 (2001) «Biologisk mangfold: sektoransvar og samordning»). Videre skjerper Naturmangfoldloven (Lov av 19. juli 2009 om forvaltning av naturens mangfold) kravene til dokumentasjon av naturverdier og økologiske konflikter knyttet til planlegging av slike utbygginger.

Miljødirektoratet har utarbeidet en håndbok til hjelp i kartleggingsarbeidet, håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 1999a, senest supplert i 2007). De fleste faktaarkene ble oppdatert i årene 2014/2016 og de ble da delvis tilpasset nytt kartleggingsystem for natur i Norge (NiN-systemet).

1.2 Føringer fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal

I et brev fra Fylkesmannen til utbyggeren blir det etterlyst en bestandsvurdering, samt en vurdering av hvilke konsekvenser en eventuell utbygging vil medføre for oteren i området, samt for alke- vade- og måkefugler. Som det går fram senere i denne rapporten, har vi også tatt med andefugler der vi har sikker kunnskap om at arten er observert som hekkende, eventuelt bruker områder i nærheten av influensområdet til det planlagte hytteområdet. I tillegg har vi omtalt noen arter av spurve- og trostefugler, samt stær – i hovedsak rødlistede - som kan være aktuelle hekkfugler innenfor influensområdet til det planlagte hytteområdet. Hva gjelder dyr, er oter den eneste arten som kan tenkes å bruke influensområdet til det planlagte tiltaket som funksjonsområde, dvs. som hiområde/yngeområde eller for matsøk. Rovdyr som rødrev og mink er også kort omtalt i tillegg til at de er nevnt som potensielle predatorer på fugl.

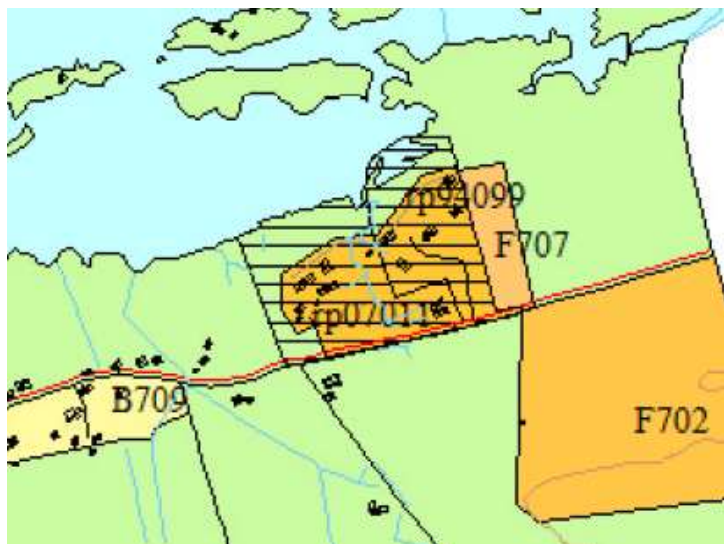
De fleste fugleobservasjonene som er gjort innen det relativt store og noe diffust definerte området som kalles Skotheimsvika, er gjort i området rundt Kråkholmvegen og de fleste ornitologene som kartlegger her ute bruker ofte denne vegen som ståsted for sine observasjoner. Et annet populært sted å sette opp teleskopet er moloen ute på Kråkholmen. Fra vegen ut til Kråkholmen og øst til planområdet er det ca 750 – 800 m. Ut fra dette skjønner en at «fuglekikkerne» har fått med seg lite av fuglelivet nord for og inntil det planlagte feltet for fritidsboliger og kunnskapen om fuglelivet helt øst i Skotheimsvika er derfor noe mangelfull.

1.3 Bakgrunn for og beskrivelse av prosjektet

Området ved Marholmsletta i Fræna kommune er i kommuneplanens arealdel regulert til fritidsbebyggelse. Området er her omtalt som F707. Det er lagt inn en kommentar i planen om at det stilles krav om botanisk registrering før arbeid med reguleringsplan settes i gang. Metoden tilsier at kartleggingen skal gjøres i henhold til de nyeste faktaarkene (delvis NiN-tilpassede) for DN Håndbok 13. I samsvar med dette ytret utbygger, sammen med Vatne arkitekter AS¹, ønske om å få utført en slik kartlegging. Det eksisterte ingen tidligere avgrensede naturtypelokaliteter i eller inntil undersøkelsesområdet, så i praksis ble det kun utført nykartlegging.

¹ Adr. Glomstuvegen 55, 6410 Molde ved Kjell Johan Vatne. Det nevnte firmaet skal utarbeide reguleringsplanen for området.

Bioreg AS ble valgt som konsultentselskap til å utføre arbeidet, med Finn Oldervik som prosjektansvarlig og Øystein Folden som prosjektmedarbeider. Det er Folden som har utført de naturfaglige undersøkelsene og han har også utformet rapporten i samarbeid med Oldervik. Sistnevnte har stått for mesteparten av skrivearbeidet og kvalitetssikringen. I denne rapporten presenteres resultatene fra kartleggingen, både med oppsummering av resultatene og beskrivelser av det som er registrert.

Figur 3. Utsnitt fra kommuneplanens arealdel 2015-2027. Det er areal merket F707 denne saken gjelder.

Figur 4. Planområdet omtrentlig inntegna med rødt. Blå områder er nye naturtypelokaliteter avgrensa etter undersøkelser gjort i forbindelse med dette prosjektet. Alle de avgrensa lokalitetene har fått verdi C, dvs. lokalt viktige. Kart: Gislinsk 03.12.2018.

Figur 5. Reguleringsplankart versjon 05.01.2018.

2 Metode og kilder til kunnskap

2.1 Generelt

Registrering og verdisetting

Det er gjort en kartlegging og verdisetting av naturtyper innen influensområdet til det planlagte tiltaket basert på Direktoratet for naturforvaltning sin håndbok for dette (Direktoratet for naturforvaltning 2007 med senere tillegg og faktaark). Håndboka deler inn lokalitetene i **lokalt viktige (C), viktige (B) og svært viktige (A)** områder.

Inndeling av vegetasjonstyper er gjort etter Fremstad (1997). Metodikken er langt på veg også tilpasset NiN.

Naturtypene innen influensområdet er kartlagt av Bioreg AS ved naturfaglige feltundersøkelser. En slik undersøkelse ble foretatt den 13.08.2018. Denne kartleggingen viste seg å være noe ufullstendig for å få dekket hele influensområdet, som for plantelivet ofte blir regnet å rekke ca 100 m utenfor planområdet. Derfor ble det foretatt en supplerende undersøkelse den 30.11.2018. For å hente inn mer kunnskap om fuglelivet var tidspunktet for undersøkelsene ikke spesielt gunstig – heller ikke for overvintrende fugler.

Det er utført svært lite kartlegging av fugle- og dyrelivet inntil det aktuelle området. For å få inntrykk av hvor hyppig de mest aktuelle artene er observert² har vi derfor valgt å bruke registreringer i Artskart som er gjort i nærliggende områder, med vekt på de som ligger øst for Kråkeholmvegen og omegn.

Videre har vi benyttet to rapporter utgitt av Miljøfaglig Utredning AS om fuglelivet i naturreservatet Sandblåst- og Gaustadvågen. Reservatet ligger litt lenger øst, delvis i Fræna kommune, men mest i nabokommunen Eide (Gjeldnes 2010 og Gaarder 2010). Generell kunnskap om de enkelte fugleartene er basert på Norges dyr Fuglene 1, 2, 3 og 4 (Hogstad 1991). For å vurdere eventuell tilbakegang i et større perspektiv har vi benyttet rødlistevurderingene fra 2015 Henriksen & Hilmo 2015) for å se på bestandssituasjonen i landet under ett, og hvilke vurderinger som ble lagt til grunn for valg av rødlistekategori. Terje Skotheimsvik (f. 1952), har vært vår muntlige kilde til lokal kunnskap om fuglelivet i området. Han er født, oppvokst og har bodd i området mesteparten av sitt liv. Vi har også støttet oss til Moens viltrapport for Fræna fra 2004 (Moen 2004).

Artskart er den viktigste informasjonskilden for det aktuelle undersøkelsesområdet, men det er også innhentet en del opplysninger fra andre muntlige informanter enn Terje Skotheimsvik, nemlig fra Geir Gaarder, Jørn R. Gustad og Øyvind Gjeldnes). Vi har også hentet opplysninger fra Fræna kommune v/Trygve Siira (rådgiver landbruk).

2.2 Naturfaglige feltundersøkelser

Det var ikke registrert naturtyper innenfor, eller helt nær utbyggingsområdet. De naturfaglige undersøkelsene konsentrerte seg derfor om nykartlegging av eventuelle naturtyper. Det meste av området inkludert den planlagte tilkomstveien ble undersøkt jf. fig 5 som viser planområdet. I tillegg ble et område utenfor planområdet dvs. influensområdet undersøkt. For naturtyper er influensområdet ofte definert å rekke ca 100 m utenfor planområdet i alle retninger. For fugl kan det dreie seg om distanser fra noen hundre meter til over en km alt etter hvilken art det dreier seg om.

² Se det aktuelle polygonet på side 8.

De viktigste naturtypene i området er kystlynghei og strandeng. Kystlynghei er en kulturbetinget naturtype som har behov for skjøtsel med beite og lyngbrenning. Det er derfor interessant for vurderingen å få klarhet i om utbyggingen stykker opp slike arealer, og dermed har innvirkning på eventuelle skjøtselstiltak. Feltkartleggingen tok derfor for seg kystlynghei mellom planområdet og bebyggelsen lenger øst for å vurdere om det er områder her som må ses i sammenheng når det gjelder skjøtsel.

Strandeng er en naturtype som er spesielt viktig for fugl. For å få en bedre oversikt over denne naturtypen og områdets betydning for fugl ble det kartlagt om det er områder med strandeng i eller i nærheten av influensområdet.

Alle viktige artsfunn er lagt inn i Artsobservasjoner, og vil slik også fremkomme på Artskart.

2.3 Verdisetting, omfang og virkning

Siden det ikke skal foretas noen konsekvensvurdering for dette prosjektet er det lagt mest vekt på å beskrive naturen og verdiene slik de ble registrert ved de to besøkene i området. Prioriterte naturtyper er avgrenset og beskrevet. Vurderinger om fuglelivet er basert på tidligere undersøkelser og observasjoner, samt noen muntlige kilder.

Rødlistearter er et vesentlig kriterium for å verdisetten en lokalitet. Den nyeste norske rødlisten for arter ble presentert høsten 2015 (Henriksen & Hilmo 2015). Rødlistekategoriernes rangering og forkortelser er (med engelsk navn i parentes):

RE – Regionalt utryddet (Regionally Extinct)

CR – Kritisk truet (Critically Endangered)

EN – Sterkt truet (Endangered)

VU – Sårbar (Vulnerable)

NT – Nær truet (Near Threatened)

DD – Datamangel (Data Deficient)

Ellers viser vi til Henriksen & Hilmo (2015) for nærmere utredning om inndeling, metoder og artsutvalg for den norske rødlista. Der er det også gjort rede for hvilket miljø artene lever i og viktige trusselfaktorer.

Ny rødliste for naturtyper kom i november 2018 (Artsdatabanken 2018). Denne rødlista omfatter hele 285 rødlistede naturtyper mot 80 i forrige liste fra 2011.

Det viktigste med denne undersøkelsen er ei drøfting av hvordan de aktuelle paragrafene i Naturmangfoldloven blir etterlevd, samt å påpeke hvor saken er for dårlig belyst for å kunne oppfylle Naturmangfoldlovens krav. Hva gjelder omfang og virkning, så er dette begreper som ofte blir brukt i forbindelse med konsekvensvurderinger. I denne rapporten vil en enkel omtale av disse begrepene komme som en integrert del av konklusjonen.

2.4 Forklaring av ord og uttrykk

Populært sagt er biologisk mangfold jordens variasjon av livsformer (planter, dyr og mikroorganismer m.m.), inklusiv arvestoff og det kompliserte samspillet mellom disse. Variasjonen i naturen kan beskrives på tre ulike nivåer: gen-, arts- og økosystemnivå.

I §3 i naturmangfoldloven er en god del naturfaglig sett sentrale ord og uttrykk definert. En del av disse gjengis her;

- a) *Art*: etter biologiske kriterier bestemte grupper av levende organismer;
- b) *Bestand*: en gruppe individer av samme art som lever innenfor et avgrenset område til samme tid;

- c) *Biologisk mangfold*: mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene;
- d) *Dyr*: pattedyr, fugler, krypdyr, amfibier, fisk og virvelløse dyr;
- e) *Fremmed organisme*: en organisme som ikke hører til noen art eller bestand som forekommer naturlig på stedet;
- f) *Genetisk materiale*: gener og annet arvemateriale i ethvert biologisk materiale, som kan overføres til andre organismer med eller uten hjelp av teknologi, likevel ikke genetisk materiale fra mennesker;
- g) *Innførsel*: kryssing av grense på land mot nabostat eller ilandføring fra områder utenfor lovens virkeområde;
- h) *Naturmangfold*: biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning;
- i) *Naturtype*: ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster;
- j) *Organisme*: enkeltindivid av planter, dyr, sopp og mikroorganismer, inkludert alle deler som er i stand til å formere seg eller overføre genetisk materiale;
- k) *Planter*: karplanter, moser og alger;
- l) *Sopp*: sopp og lav;
- m) *Vilt*: naturlig viltlevende landpattedyr, fugler, krypdyr og amfibier;
- n) *Virvelløse dyr*: dyr uten ryggstøyle;
- o) *Økologisk funksjonsområde*: område – med avgrensning som kan endre seg over tid – som oppfyller en økologisk funksjon for en art, slik som gyteområde, oppvekstområde, larvedriftsområde, vandrings- og trekkruter, beiteområde, hiområde, myte- eller hårfellings-område, overnattingsområde, spill- eller paringsområde, trekkvei, yngleområde, overvintringsområde og leveområde
- p) *Økologisk tilstand*: status og utvikling for funksjoner, struktur og produktivitet i en naturtypes lokaliteter sett i lys av aktuelle påvirkningsfaktorer;
- q) *Økosystem*: et mer eller mindre velavgrenset og ensartet natursystem der samfunn av planter, dyr, sopp og mikroorganismer fungerer i samspill innbyrdes og med det ikke-levende miljøet.

2.5 Funksjonsområde

I avsnittet om Naturmangfold skriver Fylkesmann bl.a.:

Vi ønsker å knytte kommentar til naturmangfoldsvurderinga som er gjort i planomtalen. Som kjent skal ein gjere ei vurdering i tråd med §§ 8-12. Paragrafane har ei tekst som gir ein framgangsmåte. Med grunnlag i vitenskapleg kunnskap om artane sin bestandsituasjon, utbreiing av naturtypar og økologiske tilstand skal det gjerast ei vurdering av kva effekt (verknad) tiltaket vil få på desse artane/naturtypane som finnes i influensområdet til planen. Kommuneplansituasjonen er omtalt i naturmangfoldsvurderinga, og vi vil påpeike at denne statusen ikkje er relevant for vurderinga. Av naturmangfoldsvurderinga går det på ein grei måte fram at planområdet ligg i sårbart kulturlandskap, og er ein del av eit regionalt viktig område for vade-, måke- og alkefuglar, samt levestad for oter. I forhold til dei miljørettslege prinsippa i nml §§ 8-12 er

det primært tydinga av landskap som ein del av eit økosystem som er relevant å ta med i vurderinga, jamfør rettleiaren til naturmangfaldslova punkt 5.2. Prinsippa skal ikkje nyttast ved reine estetiske eller visuelle verknader på landskapet. Omsynet til opplevingsverdi og friluftsliv bør helst bli ivaretatt i sjølve planomtalen. I tillegg saknar vi ei vurdering av kva verknad (effekt) utbygginga vil ha for vade -, måke - og alkefuglane, samt for oteren i området. Korleis er bestandsituasjonen for desse, og kva vil ei utbygging som foreslått medføre av eventuelle negative verknader for bestandane? Det kan hende at utbygginga ikkje vil ha nemneverdig negativ verknad på fuglebestanden og oterbestanden i området, men kvifor ein endar med eit slikt resultat skal også gå fram av vurderinga. Naturmangfaldsvurderinga bør supplerast før vedtak, slik at ein i tilstrekkeleg grad har belyst kva påverknad utbygginga vil ha på naturmangfaldet.

Hva gjelder funksjonsområde, så er det ikke et entydig begrep i den forstand at det betyr nøyaktig det samme i enhver sammenheng. For fugl operer vi vanligvis med følgende type av funksjonsområde: a) hekkeområde, b) leveområde, c) myteområde³, d) rasteområde⁴ og e) spill/parringsområde⁵. Møen (2004) gir en grov vurdering av ulike funksjonsområder for lokaliteter i Fræna. Se også kap. 2.4 om dette.

For å etterkomme naturmangfoldlovens §§ 8 – 12 og Fylkesmannens krav om en vurdering av tiltakets påvirkning bl.a. på faunaen, og da i første rekke oter og fuglelivet, er dette vurdert etter en grundig gjennomgang av ulike skriftlige og muntlige kilder. Denne gjennomgangen er foretatt for de fleste artene som en vet forekommer i eller nær funksjonsområdet. I hovedrapporten vil det bli gitt et kort resyme fra gjennomgangen, med de viktigste konklusjonene. Fullstendig vurdering finnes i vedlegg 2.

Se også kap. 2.4 om økologisk funksjonsområde.

³ Område hvor en del fuglearter oppholder seg under skifte av fjærdrakt

⁴ Mest aktuelt i forbindelse med vår og høsttrekk

⁵ Er mest aktuelt for hønsefugl, men også vadefugler som dobbeltbekkasin og brushane er relevante arter for slike funksjonsområder.

3 Naturgrunnetlaget i undersøkelsesområdet

3.1 Naturtyper og vegetasjonsgeografi

Innenfor undersøkelsesområdet finnes hovednaturtypene (etter DN håndbok 13) myr og kilde (A), kulturlandskap (D) og havstrand/kyst (G). Hovednaturtypene er videre inndelt i flere undernaturtyper.

Ifølge Moen (1998) ligger undersøkelsesområdet innenfor sørboreal vegetasjonssone (SB). Denne er normalt dominert av barskog, men har ofte innslag av store arealer med ulike myrtyper samt kystlynghei og boreal hei. Typisk for sonen er sterkt innslag av arter med krav til høy sommertemperatur. Videre plasserer samme kilde området i sterkt oseanisk seksjon (O3). Denne vegetasjonsseksjonen har stort innslag av åpen kystlynghei og et planteliv med betydelige innslag av vestlige arter. Kontinentale trekk mangler.

Kulturpåvirkningen av naturen i området er ganske sterk. For å kunne forstå naturen i dette området, må en ta for seg den historiske bruken av arealene gjennom flere hundre år. Så langt ute på en skogløs kyst må en regne med at omtrent alt som er av brenntorvressurser er tatt ut. I noen tilfeller ligger det rester av torv igjen i heia, men i mange tilfeller er det bare fjellet eller et helt tynt lag med grusmasser igjen. Uttak av brenntorv stoppet stort sett opp da en fikk tilgang på elektrisk strøm som kunne brukes til oppvarming, og etter den tid har torvtakene grodd mer eller mindre til, selv om det er lenge til hullene etter brenntorvuttaket er fylt opp, om de noen gang blir det.

Ute langs kysten har det også vært vanlig at sau, og delvis også andre husdyr, gikk ute hele året hvis det var barmark. Om vinteren ble det da beita på brunt gras, lyng og tang. Hvis det var mulig å øke førtilgangen, ble det gjort, og all lynghei som var egna til det må en derfor regne med har vært brent. De trærne som fins har for det meste opphav i leplanting av bartrær for noen tiår tilbake. I ly av disse har stedegen lauvskog fått større rom, og barskogen har dessuten begynt å spre seg.

3.2 Klima

Det er flere målestasjoner for nedbør og temperaturer i dette området, men ingen av disse har sammenhengende målinger fra 1960 til 1990. Vi har valgt å bruke en målestasjon på Hustad, da denne ser ut til å ligge helt ut mot havet slik som Marholmslættet. Stasjonen viser at årsnedbørmengda ligger på ca 1300/1400 mm per år, noe som er betydelig lavere enn på Eide litt lenger nordøst. Trolig er fjellformasjonene avgjørende for denne forskjellen. Temperaturmålingene viser at den kaldeste måneden er januar med 0,3° C, mens august er den varmeste med ca 12,7° C. Målingene utgjør et gjennomsnitt for perioden 1960 – 1990. (eKlima).

3.3 Berggrunn

I følge berggrunnskartet består berggrunnen i denne delen av Fræna utelukkende av gneis – ikke inndelt. Bergartene i det undersøkte området tilhører stedegne eller nær stedegne bergarter fra jordas urtid (proterozoikum), for det meste deformert og omdanna under den kaledonske fjellkjedefoldinga (NGU). Registreringene av karplanter stemte bra med det som var forventet ut fra den fattige berggrunnen.

Figur 4. Berggrunnskart med undersøkelsesområdet markert med en rød oval. Berggrunnen i området består utelukkende av gneis ifølge dette berggrunnskartet. (Kilde: NGU). Med såpass fattig berggrunn kan en ikke vente særlig stort artsmangfold av noen vegetasjonsgrupper innen undersøkelsesområdet.

3.4 Lausmasser

Lausmasser er det en god del av innen undersøkelsesområdet, og da mest som marine strandavsetninger. Her er også en del områder med torv og myr samt noe bart fjell (NGU).

Figur 5. Lausmassekart for undersøkelsesområdet. Kartet er grovt, men viser de viktigste trekkene i fordelingen av lausmasser. Områdene med rosa farge er for det meste bart fjell, grønt er morene, blått er marine avsetninger, brunt er torv og myr, og gult er elveavsetninger. Som en ser er det lite morenemasser innen undersøkelsesområdet, men noe bart fjell, torv og myr samt marine strandavsetninger (Kilde NGU).

Figur 6. Fotoposisjon 32VMQ1075786886 omtrent i nordøstre hjørnet av planområdet, sett mot eksisterende hyttefelt. Det er strukturer i myra som viser at det er tatt ut torv. (Foto; Øystein Folden © 13.08.2018).

Figur 7. Strandengområder rett på nordsida av planområdet som ligger umiddelbart bak trærne i høyre kant. (Foto; Øystein Folden © 13.08.2018).

4 Resultat

4.1 Generelt

Området er vurdert både ut fra tidligere registreringer og nyregistreringer. Nyregistreringer tok for seg kartlegging av naturtyper og vegetasjon samt en vurdering av funksjonsområde for fugl. Området er i hovedsak viktig som funksjonsområde for oter (VU) og ulike fuglearter, med registreringer av 41 ulike rødlistede fuglearter.

4.2 Tidligere registreringer

I viltsammenheng, og særlig når det gjelder fugl brukes ofte Skotheimsvika som navn på et funksjonsområde som vanligvis også omfatter områdene ved Teistklubben og Kråkholmen samt ganske store havområder videre mot nordvest. Moen (2004) har beskrevet området på følgende måte;

Områdenr: 154811400, Kartblad: 1221 II Hustadvika og 1320 IV Eide. UTM (WGS 84): 6988000 408800

Vektsum: 6. Kilder: Viltbasen, Folkestad & Loen 1998.

Produktivt kystområde med strender, grunner og holmer. Området har lokal verdi som hekkplass for sjøfugl (Folkestad & Loen 1998). Området er også lokalt viktig som overvintringsområde for sjøfugl og våtmarksfugl. Dykkere, toppskarv, storskarv, andefugler samt vade-, måke- og alkefugler overvintrer regelmessig. Når Sandblåstvågen fryser til er lokaliteten viktig for blant annet sangsvane. Området, spesielt Skotheimsvik, benyttes også som rasteplass av andefugler og vadefugler under trekket. Ringgås, hvitkinngås, tundragås, kortnebbgås, stjertand, skjeand, svarthalespove og lappspove er alle registrert rastende, men oftest fåtallig og lite regelmessig. På holmene Moldvarden og Eaholmen er det registrert hiplasser for oter. Området har flere funksjoner og får samlet sett verdien svært viktig som viltområde.

Dette funksjonsområdet er likevel ikke klart avgrenset på kartet, men er noe diffust definert. I realiteten strekker det forholdsvis store området som blir kalt Skotheimsvika seg omtrent fra influensområdet til det planlagte hytteprosjektet og et godt stykke vest for vegen ut til Kråkholmen. Som nevnt i introduksjonen til dette kapitlet, omfatter det både hav, strender, grunner og holmer. Det omfatter også strandområdene inne på fastlandet – først og fremst om lag fra influensområdet og videre vestover til Kråkholmsvegen (Se fig 10). Det er registrert fugler både øst og vest for vegen ut til Kråkholmen. Det er også gjort noen observasjoner og registreringer fra Kråkholmen, og moloen her. Noen av registreringene er utvilsom fra nærområdet til Marholmsletta, men i og med at det blir brukt fellespunkt når det blir lagt inn i artskart, så kommer det dessverre ikke fram i Artskart.

I Naturbase det er det fra før av registrert en lokalitet med kystlynghei på sørsida av Skotheimsvikvegen (BN00024747 Vevang). Lokaliteten ble i 2004 verdisatt til lokalt viktig (C). Den har sannsynligvis samme verdi nå, og vil i liten grad bli påvirket av tiltaket.

Figur 8. Nordvest for planlagt hytteområde er det et funksjonsområde for vilt. Kartet er hentet fra Gislink med kartblad funksjonsområde. Polygonet med gult omriss viser Funksjonsområdet Skotheimsvika. Bakgrunnskart er ...

NorskNavn	VitenskapeligNavn	FunksjonBeskrivelse	Registreringsdato	Verdi	VerdBeskrivelse
Toppskarv	Phalacrocorax aristotelis	beiteområde	1. jan 1985 kl. 1:00	B	Viktig
Storskarv	Phalacrocorax carbo	beiteområde	1. jan 1985 kl. 1:00	B	Viktig
Vade-, måke- og alkefugler	CHARADRIIFORMES	beiteområde	1. jan 1985 kl. 1:00	B	Viktig
Vade-, måke- og alkefugler	CHARADRIIFORMES	yngeområde	1. jan 1985 kl. 1:00	B	Viktig
Oter	Lutra lutra	leveområde	1. jan 1985 kl. 1:00	B	Viktig
Andefugler	ANSERIFORMES	beiteområde	1. jan 1985 kl. 1:00	B	Viktig
Andefugler	ANSERIFORMES	yngeområde	1. jan 1985 kl. 1:00	B	Viktig
Dykkere	PODIPEDIFORMES	beiteområde	1. jan 1985 kl. 1:00	C	Lokal viktig

Figur 9. Denne skjermdumpen er fra artskart og viser hvilke funksjoner som er mest aktuelle for de enkelte artsgruppene. Som en ser er Skotheimsvika først og fremst beiteområde for skarv og dykkere. For vade-, måke- og alkefugler er området regnet som viktig både som beite og yngleområde. Det samme gjelder for andefugler. For oter er Skotheimsvika regnet som leveområde ifølge denne tabellen.

Det er gjort mange fugleobservasjoner i området. Disse blir i stor grad registrert på fellespunkt «Skotheimsvika». Artskart har derfor ingen fugleregistreringer plottet på leira eller i nærområdet rett nord for prosjektområdet.

Ifølge Artskart er det observert i alt 176 fuglearter/underarter i området umiddelbart nord og vest for planområdet (Kråkholmen-Skotheimsvika). Røddlistede arter registrert innen funksjonsområdet Skotheimsvika er som følger:

Arter som er kritisk trua (CR); Lomvi

Arter som er sterkt trua (EN); Alke, brushane, myrhauk, havhest, svarthalespove, krykkje, svartstrupe, makrellterne, vipe.

Arter som er sårbare (VU); Sanglerke, stjertand, bergand, lappspurv, teist, hettemåke, sivhauk, dvergspurv, lunde, sjøorre, storspove, svartrødstjert, horndykker, dvergdykker.

Arter som er nær trua (NT); Hønsehauk, bergirisk, havelle, gjøk, taksvale, gulspurv, sivspurv, gulneblom, fiskemåke, trelerke, blåstrupe, svartand, sandsvale, ærfugl, tyvjo, tyrkerdue, stær.

Ifølge Terje Skotheimsvik, har bestanden av rødvrev økt betydelig i området. Han mener dette er en av faktorene som påvirker fuglebestanden negativt. Mink er også et problem ifølge Skotheimsvik, men han mener denne bestanden virker å være ganske stabil. Enkelte kilder, slik som Moen (2004) antyder at bestanden av mink har gått noe tilbake pga. framgangen for oterbestanden.

Ca. 500 m øst for nåværende vegkryss fra Skotheimsvikvegen til hyttefeltet har Jordal i 2003 funnet den rødlista karplanten kystengkall *Rhinanthus minor ssp. monticola* (NT). Denne underarten av småengkall fins i hei, slåttemark og sandmark langs kysten. Eldre vegkanter kan være et egne miljø, men det ble ikke gjort nye observasjoner.

4.3 Nyregistreringer

Området ble undersøkt, både med tanke på prioriterte naturtyper, på sjeldne eller verdifulle vegetasjonstyper, rødlistearter og fremmedarter fra ulike artsgrupper. Det undersøkte området representerer for det meste naturtyper som er vidt utbredt i regionen, som strandeng, myr og kystlynghei.

Naturtyper

Ved feltarbeidet 13.08. og 30.11.2018 ble det gjort en del observasjoner og det eneste tydelige beitesporet som ble funnet i planområdet var en gjerdestolpe med porselensisolator. Dette viser at det er noe tid siden området ble brukt til beite, og det er nok noen tiår siden området ble brukt i forbindelse med jordbruk. Mangelen på skjøtsel har ført til betydelig gjengroing. Lyngen er grov, buskvegetasjon utvikler seg og det kommer inn trær, både slike som er plantet og slike som har spredd seg med frø. Langs vegkantene ble det observert litt jåblom, vill-lin, stortveblad, og ellers ordinære arter.

I dette området kan en regne med at det ferdes oter (VU) omtrent daglig i strandsonen. Det er otersti på stranda parallelt med sjøen langs det området som er tørrlagt ved fjære sjø. Sannsynligvis svømmer oteren strekninga når det er nok vann, og går stranda når det er lavvann. Langs en bekk 200 m øst for planområdet går det en tydelig otersti 50-100 meter innover, til et område som trolig brukes til hi år om annet.

På alle haugene i denne typen landskap er det vanligvis spor etter fugl som hviler/posterer. Det er tydelige spor på de fleste haugene etter postering og måltider, men slitassen og oppgjødslinga virker å være mindre nå enn den kan ha vært tidligere. Det antas at slike sitteplasser innafor en viss avstand fra nåværende hytteområde ikke lenger er like attraktive som før. I de periodene det ble tatt torv her, må imidlertid forstyrrelsene ha vært betydelig verre enn den uroen som fritidsboligene medfører.

Det ble funnet tydelig spor etter torvtak i myra. På noen av knausene er det igjen noe torv, som kan tyde på at det i sin tid har vært terrengdekkende myr (eller atlantisk høgmyr) i dette området. Torv har vært brukt til brensel av kystbefolkningen i hundrevis av år. Fra Smøla er det kjent at den ytterste bosettinga på kysten henta torv med båt, noe vi også kjenner til her (Jon Skarvøy, pers. med.). Det er kjent at det ble tatt torv fra myra på sørsida av Skotheimsviksvegen på 1900-tallet. (Terje Skotheimsvik, pers. med.), og det samme er tilfellet i området mellom kommunegrensa til Eide og planområdet til dette prosjektet.

Myr som er påvirket av uttak av torv er etter håndbok 13 ikke aktuelt å kartlegge. Etter NiN er dette torvtak, V11-C-1. Et mindre areal som i hovedsak ligger inne i det eksisterende hyttefeltet er trolig torvtak som i etterkant har vært dyrket og senere blitt liggende brakk og kommet i en

gjengroingsfase. Slike arealer er svært vanskelige å plassere. Gjengroinga er kommet så langt at kvaliteten under alle omstendigheter har blitt lav.

I tilknytting til avkjørselen er det et lite areal som har trekk av å være kystlynghei. Det må være lenge siden arealet er brent, og det er heller ikke spor av beiting. Arealet er planta til med fremmede bartrær, i hovedsak bergfuru, som etter hvert har begynt å spre seg. Arealet er kartlagt som kystlynghei, det er nokså lite (13 dekar), og oppnår så vidt verdi C. Det samme er tilfelle med kystlyngheia helt nord i planområdet, og øst for planområdet. Etter NiN er dette T-34-C-2 kalkfattige kystlyngheier. Verdien blir i beste fall dårlig og er dermed ikke av den kvaliteten som inngår i den utvalgte naturtypen.

Langs sjøen er det strandeng, mest øvre salteng, med innslag av forskjellige utforminger. Disse vil ikke bli direkte påvirket av prosjektet, men danner grunnlag for fuglenes bruk av området, som vi kommer tilbake til.

Fugler

Grågås, trane, havørn og gråmåke ble observert overflyvende i området. Et eggeskall ble funnet i planområdet. Etter måla å dømme er det tale om grågås (eventuelt kanadagås).

Hvordan fuglene bruker influensområdet er spesielt nevnt av Fylkesmannen som aktuelt tema som trenger belysning. En gjennomgang av opplysninger fra databasene er lite til hjelp. Observasjoner et par dager i løpet av høsten avklarer heller ikke så mye. Vi har derfor prøvd å kontakte ornitologer som kjenner dette området. Vi har da bl.a. fått opplyst følgende: Området vest for vegen ut til Kråkholmen er å regne for et primærområde, området øst for vegen blir betegnet som hvileområde eller sekundærområde. Hele området er en viktig rasteplass for fugl. Øst for vegen ut til Kråkholmen er det andefugler og måker som har flest registreringer. Dette området er ellers langt mindre undersøkt enn vestsida (Geir Gaarder, Jørn R. Gustad, Øyvind Gjeldnes, pers. med). Det blir videre opplyst at økende ferdsel i strandområdene skremmer fugl i området og er et økende problem. Det er spesielt vest for vegen ut til Kråkholmen at dette er observert.

Fremmedarter

Det var en klar målsetting ved våre undersøkelser å registrere det som fins av fremmedarter, spesielt i risikogrupperne SE, HI og PH i de kartlagte områdene. Det er i området påvist lutzgran (SE), bergfuru (SE), vrifuru (SE) og platanlønn (SE), alle med frøspredde og plantede individer. Det kan være sitkagran (SE) i området, men denne lar seg ikke bestemme sikkert. Sitkagran og lutzgran blir nå forvaltet på samme vis, og manglende sikker identifisering har derfor ingen praktisk betydning.

Figur 10. Skjermdump fra artskart 19.09.2018. Punkt representerer både eldre observasjoner og de som ble gjort 13.08.2018. Lys grå skravur sammenfaller ganske godt med kystlynghei, mørkere med torvmark. Det rosa feltet markerer grovt det som er regnet som funksjonsområdet for fugl. Den blå streken helt til høyre markerer grensa mot Eide kommune.

Figur 11. Bildet er tatt fra litt nordøst for planområdet og viser områdene mot nord. Sentralt i bildet er det leire og strandeng som i stor grad henger sammen helt til Skotheimsvika. (Foto; Øystein Folden © 13.08.2018).

Figur 12. Bildet er tatt omtrent fra nordøstre hjørne av planområdet. Området bak til høyre viser leira med vannstand mellom flo og fjære. (Foto; Øystein Folden © 13.08.2018).

Figur 13. Bildet er tatt fra en av haugene på østsida av planområdet, i retning mot eksisterende hyttefelt. I framkant en torvhaug. Vegetasjonen er litt annerledes enn rundt, som følge av virkningen av fuglegjødsling og matrester som bygger seg opp over lang tid ved aktiv bruk. Bruken av denne «ørntua» er tydelig mindre nå enn tidligere. Noen av disse haugene hadde ellers en størrelse som tyder på at det har blitt liggende igjen torv på toppene, selv om torva ellers har vært tatt til brenntorv. (Foto; Øystein Folden © 13.08.2018).

Figur 14. Bildet er tatt mot vest fra en av haugene nord og litt øst for planområdet. Hytta mot venstre bildekant er den nordøstre i eksisterende hyttefelt. Helt i bakgrunnen på høyre side ligger vegen utover mot Kråkholmen. Som vi ser er strandområdene påvirka av bebyggelsen langs hele strekninga. (Foto; Øystein Folden © 13.08.2018).

5 Vurdering av usikkerhet

Både planområdet og hele influensområdet er oppsøkt og vurdert, særlig med tanke på karplanter, mose og lav i tillegg til verdifulle naturtyper. Erfaring, kombinert med vurdering av potensial for funn av sjeldne arter vil for det meste gi en rimelig god sikkerhet i vurderingene. Vi ser derfor på sikkerheten i registreringene som god for dette temaet.

For pattedyr er det noe usikkerhet knytta til smådyr. Større dyr (oter og større) anser vi å ha ganske sikker kunnskap om.

For fugl mangler det noe kunnskap om artenes bruk av området rett nord for planområdet. En del av de aktuelle artene er rødlista som følge av tilbakegang der årsakene til tilbakegangen ikke er fullt ut forstått. Det er videre en del usikkerhet rundt hvordan et område for fritidsboliger vil påvirke de aktuelle artene. For tema fugl er det slik fremdeles en grad av usikkerhet rundt vurderingene.

For insekter er det stor usikkerhet, siden det ikke er gjort undersøkelser for dette temaet.

Det er betydelig usikkerhet når det gjelder naturtypene som er representert. Arealet mellom Skottheimviksvegen og stranda kan vurderes på ulike måter.

1. Store deler av området er kystmyr (Håndbok 13). Det er mer enn 30 cm med torv og det foregår oppbygging av torv fortsatt.
2. Store deler av området er gamle torvtak (NiN). Før motor ble vanlig på båtene, henta befolkninga på øyene torv til brensel i disse områdene (Jon Skarvøy, pers med.). Det vi ser av myr nå er bare restene av det som en gang kan ha vært store områder med kystnedbørsmyr. Når Terje Skotheim sier at han aldri har sett noen ta torv på nordsida av veggen, men at det er tatt på sørsida, så er det en observasjon som sikkert er riktig for Terje sin del, men andre kilder forteller om torvtak også betydelig nærmere stranda i området mellom det planlagte hyttefeltet og grensa mot Eide kommune (Jon Skarvøy, pers med.). Under denne kartlegginga er det funnet strukturer som viser tydelige spor av torvtak på mer enn 10 steder mellom veggen og sjøen.
3. Hele området er kystlynghei. Store deler av området har lyng, og det er mindre enn 25 % innslag av seminaturlig eng. På sørsida av Skotheimsvikvegen er det kartlagt en stor lokalitet med kystlynghei. Veggen som deler kystlyngheia ble bygd ei god stund etter at torvtekten tok slutt i dette området (etter 1960). Vi har ikke kjennskap til noen som vet at denne lyngheia er brent noen gang. Men det er åpenbart at brenning av dette området vil gi området høyere beiteverdi, og det taler for at området har vært brent og at dette kan kartlegges som kystlynghei.
4. Hvis en mener at manglende dokumentasjon av brenning gjør at en ikke kan regne dette som kystlynghei, må arealet i så fall regnes som boreal hei.

Kompliserende er at myr der nesten all torv er fjerna ofte har vegetasjon i dag slik at den ser ut som kystlynghei, og langt på veg oppfører seg som kystlynghei. Forskjellen er at den gamle myra mest sannsynlig vil utvikle seg i retning ny myr, kystlyngheia til skog, i den grad en kan regne noe som avhenger av klima som sannsynlig.

Hvis en lander på kystlynghei for et areal som dette, så kan en også få usikkerhet knytta til verdi. Denne lyngheia har ikke vært i bruk på lenge, og det er noe gjengroing. Tilstanden gir lav vekt. For å oppnå verdi B må en da ha areal over 100 dekar, eller påvise en VU-art eller to NT-arter. Hvis en holder myrareal (areal med blått raster) utenom, blir kystlyngheia fragmentert, og når ikke opp arealmessig. Det er rundt 190 dekar med lynghei og myr fra planområdet og bort til Orøy-Roparhågen, men en veg deler arealet. Minsteareal 100 dekar gjelder kystlynghei på kalktrinn 1 og 2. Ei kystlynghei som er mer kalkrik enn dette gir middels verdi allerede ved en

størrelse på 10 dekar. Dette området framstår kalkmessig blandet, da en på mindre areal (helst der myra er fjerna og i overganger mellom myr og fastmark, og mot veg) kan finne arter som svarttopp, bjønnbrodd, særbustarr, jåblom, gulsildre og loppestarr som tydelige kalkindikatorer, mens resten av området (helst rabbene) virker fattige. Hvis dette området skal nå opp i verdi A eller B og dermed være en utvalgt naturtype, så må en påvise rødlistearter i lokaliteten. Det er ikke innslag av seminaturlig eng i kystlyngheia, og potensialet for forekomst av rødlistearter i form av beitemarksopp er svært begrenset. Vi har valgt å kartlegge områder med stort sett mindre torvlag enn 30 cm som kystlynghei, og områder med djupere torv som myr, men med inngrep av torvtak over det hele.

6 Oppsummering

6.1 Generelt

Innen planområdet er det ikke gjort funn av rødlista arter, men oter (VU) bruker områder innen det som kan regnes som influensområdet til denne arten. Utenfor planområdet, men innenfor influensområdet er det sannsynligvis noen fuglearter som er rødlista. Selv om disse er registrert i artskart på et fellespunkt ganske langt unna det som kan regnes som influensområdet til det planlagte prosjektet, er det sannsynlig at noen av de også bruker influensområdet. Gaarder nevnte at han var ganske sikker på at han hadde observert arter som stokkand, storspove (VU) og rødstilk her øst, men da utenfor hekketiden (pers. med.). Utover dette kjenner vi ikke til noen sikre registreringer av rødlistearter. Det skal bemerkes at artsgrupper som f. eks. insekter, biller og edderkoppdyr ikke er undersøkt i det hele.

6.2 Vegetasjon og naturtyper

Av naturtyper er følgende representert i planområdet: kystlynghei, strandeng og strandsump, artsrik vegkant og myr. Under den naturfaglige undersøkelsen ble det kartlagt fire nye naturtypelokaliteter, tre med kystlynghei og en med strandeng/strandsump, alle fire er vurdert som lokalt viktige lokaliteter (C-verdi).

I området som ser ut som myr mener vi det er så omfattende spor av torvtak at denne ikke kan kartlegges etter håndbok 13. I NiN-systemet vil dette være V11 torvtak. Områdene uten torv er delvis kystlynghei, delvis arealer med sand, grus og/eller fjell etter at torvmyra er fjerna. Registrert kystlynghei oppnår så vidt kravene til verdi C. I NiN-systemet vil kystlyngheia bli kartlagt med lav kvalitet. Ingen av vegkantene er vurdert som så artsrike at de oppnår verdi C, og disse er derfor ikke nærmere kartlagt. Kystlyngheilokaliteten som er kartlagt tidligere på sørsida av Skotheimviksvegen blir vurdert å ligge utenfor influensområdet til dette prosjektet. Det samme gjelder lokaliteten med artsrik vegkant noen hundre meter øst for planområdet og lokaliteten med strandeng og strandsump på østsida av vegen ut til Kråkholmen.

I noen tilfeller vil kystlynghei som i seg selv ikke har høy nok verdi til å være en utvalgt naturtype kunne være en forutsetning for at kystlyngheilokaliteter med høy verdi skal kunne skjøttes på en god måte. I så fall må det være en del kystlynghei med verdi A eller B mellom fylkesvegen og sjøen på strekninga fra planområdet til Orøy-Roparhågen. Det er ikke kartlagt kystlynghei fra før på denne strekningen. En del av kystlyngheia her blir nå sprengt bort i forbindelse med et hyttefelt i Eide kommune. Resten er kartlagt, og har ikke tilstrekkelig verdi.

6.3 Dyreliv (pattedyr)

Oter (VU) benytter området, og har et hiområde ca. 200 m øst for planområdet og kommer dermed innenfor influensområdet. Virkningen av utbyggingen blir forsterka av at det også bygges hytter i Eide kommune, ca 350 m øst for dette aktuelle prosjektet, og der avstanden til det eventuelle oterhiet er enda mindre (ca 150 m). Oter kan bruke områder nær mennesker - ja, den kan til og med yngle under hytter, men det er en betydelig risiko for at området mellom fylkesvegen og sjøen går helt ut av bruk som hi-lokalitet. Likevel vil vi tro at lokaliteten kan forbli intakt så lenge bekken som går her får renne fritt.

Artsdatabankens rødlistevurderinger uttrykker at oterbestanden er økende i deler av Hordaland, og ellers i tilbakegang. Men bestanden er i utgangspunktet større i Midt-Norge. Det gis samtidig uttrykk for en viss grad av usikkerhet. Ellers er det sannsynlig at rødrev, mink, rådyr og hjort bruker området i noen grad, men det er ingenting som tyder på at planområdet brukes til annet enn tilfeldig streif og matsøk. Reduksjon av leveområde vil nok gi litt negativt omfang for arter som dette, men virkningen synes å bli ubetydelig siden disse arealene tross alt har relativt liten verdi for disse dyrene.

6.4 Fugleliv

Vi har ikke funnet noe som tilsier at fuglelivet innenfor influensområdet skiller seg spesielt fra området rundt, men det er ikke grunnlag for å hevde at fuglelivet i sjøområdene utenfor planområdet er like rikt som lenger vest og da mest fordi fuglelivet her er dårligere kartlagt sammenlignet med lenger vest. Det er ei nærmest sammenhengende leire som faller tørr ved fjære sjø fra Skotheimsvika til inn for Orøya. Hele området må ses i sammenheng, og påvirkning av deler av området vil påvirke hele området. Eventuelle negative påvirkninger vil trolig være størst for fuglearter som holder til i dette området. En må regne med at utbygging av den nordligste tomta i utbyggingsforslaget vil gi noe negativ virkning for enkelte av fuglene som benytter gruntvannsområdene/leira, mens de øvrige tomtene vil ha virkning i form av økt ferdsel i områder som kan virke forstyrrende for fuglene. Denne virkningen kommer i tillegg til tilsvarende virkninger av andre tiltak langs strandområdene over lengre tid. Det går ganske sikkert en grense for hvor mye forstyrrelse de enkelte fugleartene aksepterer før de forlater området, uten at det er mulig å si klart hvor denne grensa går. Det vil nok også variere fra individ til individ.

Skotheimsvika er definert som et funksjonsområde for fugl der mesteparten av arealene ligger ute i havet med båer, holmer og skjær, samt tareskoger hvor mange arter søker etter føde. Området som helhet er regnet som et svært verdifullt rasteområde for en rekke fuglearter. Influensområdet til dette aktuelle prosjektet ligger perifert i forhold til de områdene som blir mest brukt for overvintring, men må likevel regnes som en del av rasteområdet for noen av artene. Den overflødde leira har nok størst verdi som matfat for en del fuglearter, men også arealene rundt har verdi, blant annet som buffer mot forstyrrelser. For noen arter antas at særlig strandenga kan være aktuell som hekkeområde, uten at vi kan vise til noen sikre registreringer av slike aktiviteter her. Noen av fugleekspertene vi snakket med har registrert at det er økende ferdsel i strandsonen, noe som antas å påvirke fuglenes bruk av området negativt. Imidlertid er det i hovedsak vest for vegen ut til Kråkholmen at denne aktiviteten er registrert. Andre lignende areal som betyr mye for rastende og stasjonære fugler er tidvis mer forstyrret enn ved Skotheimsvika (f.eks Farstadsanden) slik at økt belastning på disse områdene kan gi ytterligere negative konsekvenser for fuglebestandene.

Mange av haugene/knausene har «ørntuer» som forteller at en rekke fuglearter har brukt området over lengre tid. De fleste «ørntuene» er nå i gjengroing og viser at en del fuglearter trolig har trukket bort fra området, dette kan ha vært en konsekvens av forrige hytteutbygging uten at det er mulig å si noe sikkert om det. På grunn av torvtaking har det til tider vært store forstyrrelser også tidligere uten at en vet så mye om fuglenes reaksjon på dette. Det planlagte tiltakets eventuelle påvirkning på fuglelivet er likevel det viktigste temaet ved vurdering av tiltakets konsekvenser for naturen i området og det er spesielt forstyrrelser som er hovedtema her. For å få større klarhet i dette har vi tatt for oss de artene som kan tenkes å bli mest påvirket av prosjektet slik situasjonen er i dag, og ved vurdering av samlet belastning. Fullstendig artsgjennomgangen er å finne i vedlegg 2.

7 Vurdering av bestandssituasjon, fugl

Dette kapittelet tar for seg det vi mener å vite om bestandssituasjonen for fuglearter som kan forekomme innenfor influensområdet til det planlagte hytteprosjektet. Det blir også vurdert hvordan hytteutbyggingen kan komme til å påvirke hver enkelt art.

7.1 Vurderte arter

Ærfugl (NT)

Tilbakegangen for ærfuglbestanden i Fræna må sees som en del av en nordisk trend og kan vanskelig skyldes lokale forhold i særlig grad. For øvrig er da heller ikke nærområdet til utbyggingområdet særlig godt egnet for hekking av ærfugl og som en kan se av Moen (2004), så er ikke Skotheimsvika regnet som et viktig hekke- eller overvintringsområde for arten. Ærfugl lever av bløtdyr som blåskjell, pigghuder og småkrabber, og kan nok av og til beite i omegn Marholmslættet, men en har liten kunnskap om dette. Vi regner likevel ikke med at en eventuell utbygging av det aktuelle feltet for fritidsboliger vil medføre målbare negative virkninger for denne arten.

Gravand (LC)

Det er vanskelig å trekke noen entydig konklusjon om hvorvidt det aktuelle området for fritidsboliger vil medføre noen negative virkninger for gravanda, men om en legger dagens bestands-situasjon til grunn, samt at fuglen er sky og helst hekker på små holmer, så er det vanskelig å se for seg noen slike virkninger i forbindelse med hekking. Det er likevel ganske sannsynlig at fuglen kan beite på de strandarealene som faller tørre innenfor influensområdet ved fjære sjø om den oppholder seg i nærheten av influensområdet. Sporadisk kan den kanskje også hekke innenfor influensområdet, men anser det ikke som særlig sannsynlig.

Stokkand (LC)

Arten ser ut til å klare seg brukbart sammenlignet med andre arter av bl.a. vade- og andefugler. Det er usikkert i hvor stor grad stokkanda bruker influensområdet til Marholmslættet som oppholds-, beite- eller hekkeområde, men Moen (2004) mener tydeligvis at Skotheimsvika først og fremst tjener som et viktig overvintringsområde for arten og at den normalt hekker og beiter nær ferskvann. Av den grunn er det vanskelig å kunne hevde at en eventuell utbygging av det planlagte hyttefeltet vil medføre målbare negative konsekvenser for stokkand.

Storspove (VU)

Den lokale nedgangen i bestanden av storspove ser i hovedsak ut til å skyldes en nasjonal og delvis europeisk trend, uten at rødlistevurderingen sier noe om årsaken til nedgangen. Om en skulle spekulere litt omkring årsakssammenhenger, så kan det skyldes manglende skjøtsel av f.eks. lynchhei og strandeng i form av husdyrbeiting. Menneskeskapte forstyrrelser i hekketiden kan kanskje også medvirke til nedgangen, men det er vanskelig å dokumentere en slik sammenheng. Predatorer som kråke, ravn, måker, rev og mink er trolig større syndere i så måte. Gjeldnes (2010) antyder at lokale endringer også kan spille inn på nedgangen i antall individ for storspove. Mangel på beiting kan kanskje være en slik lokal endring.

Vipe (EN)

Den lokale nedgangen i bestanden av vipe følger tydeligvis en nasjonal og delvis europeisk trend, uten at rødlistevurderingen sier noe om årsaken til nedgangen. Om en også for vipa skulle spekulere litt omkring årsakssammenhenger, så kan det – slik som for storspoven - skyldes manglende skjøtsel av f.eks. lynchhei og strandeng i form av husdyrbeiting. Menneskeskapte forstyrrelser i hekketiden kan også medvirke til nedgangen, men også for vipa er det vanskelig å dokumentere en slik sammenheng. Predatorer som kråke, ravn, måker, rev og mink er trolig større syndere i så måte.

Strandsnipe (LC) og Sandlo (LC)

Strandsnipe er en mye vanligere og videre utbredt art enn sandlo. Strandsnipe er den mest tallrike av alle vadefuglene i landet vårt med ca 150 000 par. Av sandlo har Norge en bestand av ca 20 000 til 30 000 individ noe som er knapt en ti-del av strandsnipebestanden. Siden begge disse artene er regnet som livskraftige (LC), så må en kanskje anta at de er ganske robuste mot forstyrrelser. Det kan vel heller ikke sies å være noen naturlige hekkehabitater for artene innen influensområdet til det planlagte prosjektet. Det bør likevel tas generelle hensyn i hekketida med bl.a. å passe på å holde hunder i bånd osv. Se også under Naturmangfoldloven § 11 om avbøtende tiltak.

Rødstilk (LC) og tjeld (LC)

Dette er også to arter som er regnet som livskraftige fremdeles. Gjeldnes (2009) og Gaarder (2010) melder om en sterk nedgang i tjeldbestanden innen verneområdet Gaustad – Sandblåstvågen. Som en motsetning til dette nevner Gjeldnes (2010) at det er en relativt mange hekkende par i gamle Frei kommune. Bortsett fra at reven kan være en plagsom predator i Skotheimsvikområdet, så gir ikke Terje Skotheimsvik uttrykk for at bestanden er vesentlig desimert der. Konklusjonen for tjeld kan langt på veg overføres til rødstilk også, uten at vi har noen fornuftig forklaring hvorfor arten har så sterk tilbakegang innen det nevnte verneområdet. Det er vanskelig å bedømme hvorvidt den planlagte byggingen av fritidsboliger vil medføre negative virkninger for disse to artene, men vi ser ikke bort fra det.

Brushane (EN)

Det er antatt at noen få par hekket på Romsdalskysten i den tiden bestanden var på det mest tallrike, men trolig er det bare fugler på trekk som blir observert nå. Dette betyr at arten er lite aktuell som hekkefugl innen influensområdet til dette prosjektet. Gaarder (2010) bemerker for øvrig at brushane omtrent er utryddet i fylket.

Svarthalespove (EN)

Ut fra de opplysningene vi har er det ingenting som tyder på at denne arten hekker eller noen gang vil hekke i nærheten av dette planlagte prosjektet. Noe av grunnen til dette er at arten ser ut til å preferere våtmark nær dyrket mark som hekkehabitat, og som kjent er det lite dyrka mark i umiddelbar nærhet til influensområdet. Selv om det finnes 12 observasjoner av arten innen det avgrensede polygonet ute i Skotheimsvika, så er det ingen indikasjoner på at det hekker svart-halespove her eller i Fræna for øvrig i dag. Vi kan ut fra dette konkludere med at tiltaket ikke vil gi noen negative virkninger for denne arten.

Fiskemåke (NT)

Ifølge Skotheimsviks inntrykk, så er det en betydelig nedgang i bestanden av fiskemåke i Skotheimsvika og omegn. Dette harmonerer for så vidt med observasjonene som er gjort av Gjeldnes litt lenger øst, dvs. i Gaustadvågen og Sandblåstvågen, så trolig er Skotheimsviks inntrykk riktig. Hva denne tilsynelatende nedgangen kan komme av er noe usikkert, men trolig stemmer de refleksjonene som Gjeldnes gjør i forbindelse med nedgangen i verneområdet. Der påpeker han at arten er tilpansningsdyktig og preget av kontinuerlige bestandsendringer og forflytninger. Av den grunn kan nedgangen skyldes mer tilfeldigheter enn noe som bør vektlegges spesielt. Rødlistevurderingen har da heller ikke registrert noen særlig nedgang i bestanden nord for Stadt, slik at det kan være interne forflytninger og kontinuerlige bestandsendringer som skaper inntrykk av en bestand i sterk tilbakegang. Det er ikke forventet at en eventuell realisering av det planlagte feltet for fritidsboliger vil innvirke på bestanden av fiskemåke innen influensområdet. Denne konklusjonen kan trekkes bl.a. fordi arten i senere år synes å søke beskyttelse mot andre predatorer ved å hekke på hustak eller andre steder hvor det ferdes mennesker.

Tjuvjo (NT)

Etter det vi har grunn til å tro, så hekker tjuvjoen bare på de ytterste holmene på Mørekylen i dag til tross for at Moen (2004) antyder at det også er en mulighet for at den hekker på fastlandet. Grunnen er bl.a. at minken har ødelagt hekkegrunnlaget både på fastlandet og på øyer og holmer

som ligger nærmere land. Dette betyr da selvsagt også at influensområdet til det planlagte feltet for fritidsboliger må anses å være uaktuelt som hekkebiotop for tjuvjo. Heller ikke som beite- eller rasteområde er det nevnte influensområdet av interesse for denne arten.

Hettemåke (VU)

Gjeldnes (2009) nevner at bestanden av hettemåke er sparsom både innen naturreservatet og ellers i regionen. Det samme blir hevdet av Moen (2004). Heller ikke Terje Skotheimsvik kjenner denne arten, noe vi tolker slik at det er sjelden den er å se så nærme land at den kan identifiseres uten spesielle hjelpemidler som kikkert eller teleskop. Vi anser også denne arten som uaktuell som hekkefugl innen influensområdet til det planlagte feltet for fritidsboliger.

Teist (VU)

Nord for Kråkholmen ligger en mindre holme som heter Teistklubben, trolig fordi det var et sted hvor det tidligere var en del teist. Moen (2004) nevner imidlertid ikke denne som en hekkelokalitet for arten i seinere tid. Holmen har hatt fast bosetting, men er nå fraflyttet. Vi regner ikke med at det hekker teist innen influensområdet til det planlagte hyttefeltet, og vi regner heller ikke med at teisten bruker noe av influensområdet til matsøk eller rasting.

Stare (NT)

Vi forventer ikke at det planlagte hyttefeltet vil føre til målbare negative virkninger for denne arten. Normalt søker den seg inn til bebodde områder for å finne reirplass, og dersom hytteeierne er flinke til å henge opp «starebur», så vil vi nok heller se en svak positiv virkning om noen.

Bergirisk (NT)

Nå er det kanskje ikke så mange steder at en finner berghamrer med lite busker og trær innen influensområdet til det planlagte tiltaket slik bergiriskene foretrekker – i alle fall er det vel ikke så mange berghamrer. Vi kan likevel ikke helt avskrive at bergiriskene hekker innen det aktuelle området og at det er en mulighet for at større menneskelig aktivitet vil være negativt for arten, men særlig sannsynlig finner vi det ikke. Egne erfaringer tilsier at den neppe er såpass sjelden som hekkefugl som det Moen (2004) antyder. Grunnen er helst at arten er ganske anonym, både hva gjelder utseende og sang.

Steinskvett (LC)

Rødlistevurderingen konkluderer med at denne arten har blitt noe mindre tallrik enn tidligere og det samme inntrykket har Skotheimsvik. Dette samsvarer også for så vidt med egne observasjoner lenger nord på Mørkysten og det som Gjeldnes observerte i Sandblåst/Gaustadvågen i 2009. Sistnevnte antyder at gjengroing av tidligere kulturlandskap som kystlynghei og ev. boreal hei er noe av årsaken til tilbakegangen, noe som høres sannsynlig ut. Vi anser ikke en eventuell utbygging av det planlagte hyttefeltet som en nevneverdig trussel for denne arten. Som vi ser regnes steinskvett fremdeles å være en livskraftig art, selv om den også i nasjonal målestokk har hatt noe tilbakegang.

Sanglerke (VU)

Gjeldnes (2010) konkluderer med at sanglerka er en av de artene med minst bestandsnedgang innen verneområdet i Gaustadvågen – Sandblåstvågen, noe som samsvarer med Skotheimsviks inntrykk. Rødlistevurderingen trekker inn habitatsforringelse som en årsak til den nasjonale tilbakegangen for arten – og det kan sikkert stemme – selv om den samme habitatsforringelsen mest trolig gjør seg gjeldende også for arten på Romsdalskysten. Hvorvidt den forstyrrelsen som en eventuell utbygging av det aktuelle feltet for fritidsboliger vil medføre, vil føre til særlig belastning på bestanden er vanskelig å bedømme, men virker ikke særlig sannsynlig.

Gulspurv (NT)

Moen (2004) konkluderer med at gulspurven er vanlig forekommende som hekkefugl i hele kommunen, noe som samsvarer med Skotheimsviks inntrykk fra influensområdet til det planlagte feltet for fritidsboliger. Slik som for sanglerka trekker rødlistevurderingen inn habitatsforringelse som en årsak til den nasjonale tilbakegangen for arten – og det kan sikkert stemme – selv om den samme habitatsforringelsen mest trolig gjør seg gjeldende også for arten på

Romsdalskysten. Hvorvidt den forstyrrelsen som en eventuell utbygging av det aktuelle feltet for fritidsboliger vil medføre særlig belastning på bestanden er vanskelig å bedømme, men virker ikke særlig sannsynlig.

7.3 Sammendrag av omfang og virkning for fugl

Vi har gjort en ganske grundig vurdering av omfang og virkning for fugl, og siden dette ikke skal være noen fullstendig konsekvensvurdering skal vi kort meddele hvilke konklusjoner vi har landet på.

Hva gjelder andefugler, vil det planlagte tiltaket neppe medføre noen negative virkninger for **ærfugl** eller **stokkand** mens det for **gravand** er mer usikkert.

De to vadefuglartene, **storspove** og **vipe** synes å ha en betydelig lokal nedgang i bestanden. Dette følger tydeligvis en nasjonal og delvis europeisk trend for disse to artene. Grunnen til den lokale nedgangen kan synes delvis å være forårsaket av manglende skjøtsel av kystlynghei og strandeng i form av husdyrbeiting. Menneskeskapt forstyrrelser i hekketiden kan kanskje også medvirke til nedgangen, men for disse fuglene er det vanskelig å dokumentere en slik sammenheng. Predatorer som kråke, ravn, måker, rev og mink er trolig større syndere i så måte.

De fire vadefuglartene, **strandnipe**, **sandlo**, **rødstilk** og **tjeld** blir her vurdert under ett. For de to førstnevnte artene vil trolig realiseringen av det planlagte prosjektet neppe gi noen negative virkninger da verken strandnipe eller sandlo kan sies å ha noen naturlige hekkehabitater innen influensområdet til det planlagte prosjektet. Hva gjelder rødstilk og tjeld, så er det ingenting som indikerer en desimering av bestandene grunnet i allerede eksisterende fritidsbebyggelse. Det er likevel vanskelig å bedømme hvorvidt den planlagte byggingen av fritidsboliger vil medføre negative virkninger for disse to artene, men vi ser ikke bort fra at spesielt rødstilk kan være noe utsatt.

Både **brushane** og **svarthalespove** er rødlistet som sterkt truede arter. Men det er ingenting som tyder på at de noen gang har hekket eller vil hekke innen influensområdet til dette prosjektet selv om det forekommer enkelte observasjoner av artene under trekk. Riktignok hekket det noen få par i Fræna av brushane da bestanden var på det mest tallrike, men trolig er det bare fugler på trekk som blir observert nå. Hva gjelder svarthalespove, så er det heller ikke for denne arten noe som tyder på at den noen gang har hekket innen influensområdet til prosjektet eller vil komme til å gjøre det noen gang. Hovedårsaken til det er at fuglen foretrekker andre typer av habitat enn det vi finner her. Konklusjonen blir derfor at det planlagte prosjektet neppe vil medføre noen negative virkninger på disse to artene.

Den muntlige kilden vår til kunnskap om fuglelivet innen influensområdet har inntrykk av at bestanden av **fiskemåke** har hatt en nedgang i Skotheimsvikområdet den senere tid. Dette er for så vidt i tråd med det som er observert lenger øst i kommunen. Der blir det konkludert med at arten er tilpasningsdyktig og preget av kontinuerlige bestandsendringer og forflytninger. Av den grunn kan nedgangen skyldes mer tilfeldigheter enn noe som bør vektlegges spesielt. Det er ikke forventet at en eventuell realisering av det planlagte feltet for fritidsboliger vil innvirke på bestanden av fiskemåke innen influensområdet. Denne konklusjonen kan trekkes bl.a. fordi arten i senere år synes å søke beskyttelse mot andre predatorer ved å hekke på hustak eller andre steder hvor det ferdes mennesker.

Tjuvjo hekker trolig bare på de ytterste holmene på Mørekylen i dag. Grunnen er bl.a. at minnen har ødelagt hekkegrunnlaget både på fastlandet og på øyer og holmer som ligger nærmere land. Dette betyr da selvsagt også at influensområdet til det planlagte feltet for fritidsboliger må anses å være uaktuelt som hekkebiotop for tjuvjo. Heller ikke som beite- eller rasteområde er det nevnte influensområdet av interesse for denne arten og ut fra dette kan en konkludere med at bestanden av tjuvjo neppe vil bli påvirket av det planlagte tiltaket.

Hettemåke er en annen art som neppe vil bli påvirket av den økende ferdselen som bygging av flere fritidsboliger vil medføre. Grunnen kan kort oppsummeres slik; Bestanden av hettemåke

er sparsom både innen regionen og Skotheimsvik kjenner ikke denne arten. Vi anser denne arten som uaktuell som hekkefugl innen influensområdet til det planlagte feltet for fritidsboliger.

Teist er en av de artene hvor influensområdets betydning for arten er vurdert. Vi anser at denne arten lever i åpne havområder noe lenger nord enn det som kan regnes for influensområdet til det planlagte området for fritidsboliger.

Vi har også vurdert noen arter som vi for enkelthets skyld kan kalle spurvefugler. Dette gjelder de fem artene; **stare, bergirisk, steinskvett, sanglerke og gulspurv**. Vi forventer ikke at det planlagte hyttefeltet vil føre til målbare negative virkninger for noen av disse fem artene.

7.4 Annet

1. Påvirkning fra nåværende hytter

Hyttene med adresse 203 og 215 og to tomter mellom (bnr. 139 og 146) har visuell kontakt med leira. En må regne med at bruken av disse hyttene (opphold utendørs) vil ha en avvisningseffekt for en del fuglearter. Virkningen kan forsterkes ved bygging på de to ubebygde tomtene.

2. Direkte påvirkning fra nye hytter

Den nye tomta med formål BAA har en tilsvarende plassering og virkning som hyttene i pkt. 1.

3. Økt bruk av strandområdene

Flere hyttetomter vil føre til økt menneskelig aktivitet, både kortvarig og langvarige opphold og aktiviteter i området, også i strandområdene. Denne tendensen ses i flere steder i området. Bruken har negativ virkning på en god del fuglearter, og er en utvikling som vil øke ved videre utbygging av fritidsboliger.

8 Vurderinger i henhold til utredningskrav i naturmangfoldloven

§ 7. (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Området har vært delvis kartlagt i flere omganger. Ved den naturfaglige kartleggingen 13.08.2018 ble dette i stor grad komplettert når det gjelder flora. Kunnskapen for flora regnes som god. Når det gjelder dyrelivet er kunnskapen begrenset, men regnes som tilstrekkelig. For fugl er det betydelig kunnskap om dette på landskapsnivå, men det er svært lite dokumentert innenfor en radius på 500 meter. Observasjonslokaliteten i Skotheimsvika har svært mange arter dokumentert, og er blant annet et viktig område for fugler på trekk. I det aktuelle influensområdet umiddelbart nord for planområdet har naturen mange av de samme forutsetningene, men det foreligger ingen observasjoner av fugl i Artskart derifra. Ornitologer uttrykker at området øst for vegen til Kråkholmen har lavere verdi enn området vest for vegen. Det kan være ganske store fugleverdier også øst for moloen, og det er en mulighet for negativ påvirkning på noen arter ved en eventuell utbygging. Selv om kunnskapsnivået kan virke noe svakt, så mener vi likevel å ha nok kunnskap til å konkludere. Det beste hadde naturligvis vært med observasjoner nært opp til planområdet gjennom minst et år, fordelt på en del dager, for å finne ut hvilke arter som bruker området, spesielt i hekketida og i rasteperioder, og hvilken funksjon området har for de ulike artene. Som sagt mener vi å ha kunnskapsgrunnlag godt nok til å trekke en konklusjon, men det er likevel opp til Fylkesmannen som forvaltningsmyndighet å avgjøre om det bør foretas tilleggsregistreringer.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

For flora er kunnskapsgrunnlaget så godt at det ikke er nødvendig med føre var-tilnærming. For dyr er kunnskapen tilstrekkelig, slik at behovet for føre-var-tilnærming er unødvendig. For noen

fuglearter som gravand, storspove, rødstilk og vipe er sikker kunnskap om bruken av området noe mangelfull, men hvorvidt kunnskapen er så mangelfull at en bør anvende føre-var-prinsippet er en usikker på.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Det er først og fremst fuglelivet som vil bli negativt påvirket, og da på grunn av den økende ferdselen i området som utbyggingen ganske sikkert vil medføre. Sammen med tidligere utbygginger og den utbyggingen som foregår i nabokommunen vil sumvirkningen bli betydelig. Det er et generelt press på gruntvannsområder som brukes av ulike fuglearter både til rasteplasser og som yngleområder. Det gjelder utbygging over tid i strandsonen og økt tilrettelegging for friluftsliv, som f. eks. ved Farstadsanden. Noen få hundre meter lenger øst, i Eide kommune, bygges det nå ut et liknende areal med fritidsboliger. Gjenværende område på noen få hundre meter krymper derfor fra begge sider.

Det kan vel neppe være noen tvil om at influensområdet til dette prosjektet også tidligere har vært utsatt for forstyrrelser, og vi tenker da på den tiden det ble tatt ut brenntorv her. Aktiviteten i forbindelse med dette arbeidet foregikk vel helst i sommerhalvåret, da torva jo skulle tørkes også, men det ble nok likevel ikke tatt særlig hensyn til hekkende fugl den gangen dette var aktuelt. I tillegg til torvtaking var det også beitende husdyr på lynchheia den gangen, noe som også kunne være en forstyrrende faktor. Men selv om husdyrbeiting var en forstyrrende faktor for fuglelivet, så var den samme beitingen langt på vei en forutsetning for å holde landskapet åpent. I dag gror gjerne både kystlyngheia og strandengene igjen pga. manglende skjøtsel. Gaarder (2010) konkluderer bl.a. med at dette er en av de faktorene som har ført til sterk tilbakegang for mange fuglearter innen verneområdet Gaustad – Sandblåstvågen.

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

Avbøtende og kompensierende tiltak som kan være aktuelle i forbindelse med denne paragrafen i Naturmangfoldloven kan være som følger:

1. Negativ virkning på fugl kan reduseres ved at tomte lengst mot nord går ut av planen. Men den negative virkningen faller ikke bort med dette tiltaket.
2. Reguleringsbestemmelser bør avgrense muligheten til å bruke fremmede arter i hager eller f.eks. i leplantinger.
3. Ved utbygging bør tiltakshaver pålegges å fjerne registrerte fremmede arter innen planområdet
4. Ferdselforbud eller begrensning av ferdsel i strandsonen i de mest fugleaktive periodene kan være noe konfliktdempende og bør vurderes. Båndtvang og påbud om begrenset bruk av hund bør også vurderes.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere,

nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Det er først og fremst lokalisering som bør vurderes. Det er sannsynlig at lokalisering av hytte-tomter vesentlig lenger fra sjøen og i større avstand fra gruntvannsområder og strandenger vil redusere de negative virkningene vesentlig. Før klargjøring av tomtene og byggingen settes i gang, bør en ornitolog sjekke fuglelivet for å se om det foregår hekking – spesielt av sårbare og rødlistede arter. Dette gjelder for den perioden av året som er regnet som hekketid for fugl. Tiltaket er mindre aktuelt om virksomheten blir lagt til andre tider av året.

9 Avbøtende og kompensierende tiltak

Se om dette under § 11 i omtalen av Naturmangfoldloven på s. 35.

10 Kilder

10.1 Skriftlige kilder

- Artsdatabanken (2018). Norsk rødliste for Naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim.
- Aune, B. 1993. Nasjonalatlas for Norge. Hovedtema 3. Luft og vann. Klima. Statens kartverk, Hønefoss.
- Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. Ny revidert utgave av DN-håndbok 1999-13.
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.
- Gaarder, G. & Larsen, B. H. 2009. Biologisk mangfold i Fræna kommune. Miljøfaglig Utredning rapport 2009-26.
- Gaarder, G. 2010. Utkast til forvaltningsplan for Sandblåst/Gaustadvågen natur- reservat i Fræna og Eide kommuner. Miljøfaglig Utredning rapport 2010:14: 1-63 s. + vedlegg. ISBN 978-82-8138-408-8
- Gjeldnes, Ø. 2010. Fugletaksering i Sandblåst/Gaustadvågen naturreservat i Fræna og Eide kommuner 2009. Miljøfaglig Utredning rapport 2010:2: 1-29. ISBN 978-82-8138-397-5
- Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge ISBN: 978-82-92838-41-9
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk.
- Moen, G. 2004. Viltet i Fræna.
- Hogstad, O (red.). 1991. Norges dyr. Fuglene B 1, 2, 3 og 4.

10.2 Muntlige kilder

- Terje Skotheimsvik (f. 1952), tlf. 911 89 377, nabo til det aktuelle hyttefeltet.
- Jon Skarvøy (f. 1945). Adr. Buråket 29, 6490 Eide. Tlf. 924 04 219. Tidligere beboer på Marholmen
- Trygve Siira, rådgiver landbruk i Fræna, tlf. mob: 911 43 224, E-post: Trygve.Sira@frana.kommune.no. Muntlig kontakt samt mottatt E-post.
- Geir Gaarder (fugl), 979 78 420
- Jørn R. Gustad (fugl), 468 77 202

Øyvind Gjeldnes (fagl), 958 45 399

10.3 Kilder fra Internett

Nettsted

Artsdatabanken, Rødlista og Artskart

Miljødirektoratet, Naturbase

http://eklima.met.no/wsKlima/start/start_no.html Klimadata

Norges geologiske undersøkelser, Berggrunn og lausmasser

Universitetet i Oslo, Lavdatabasen

Universitetet i Oslo, Mosedatabasen

Universitetet i Oslo, Soppdatabasen

Johansen, L., Hovstad, K. A., Arnesen, G., Velle, L. G., Svalheim, E., (2018). Strandeng, Semi-naturlig. Rødlista for Naturtyper 2018. Artsdatabanken. Hentet 03.12.2018 fra: <https://artsdatabanken.no/RLN2018/75>

11 Vedlegg 1

10.1 Naturtypebeskrivelser

Naturtypelokalitet: Marholmslættet 1

Naturtype: Kystlynghei

Delnaturtype: Fuktig lynghei – fattig type

Verdi: C

Innledning: Lokaliteten er beskrevet av Øystein Folden for Bioreg AS 21.11.2018, basert på eget feltarbeid 13.8.2018. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Ytre AS, i forbindelse med reguleringsplan for et hyttefelt. Det er ikke kjent at det er gjort undersøkelser tidligere her.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger mellom fylkesveg 242 og sjøen, helt i nord-østre del av Fræna kommune. Sammen med kystlyngheia fins det en del myr, for det meste i form av rester etter torvtak. Mot sør grenser lokaliteten delvis til den nevnte veggen. I vest er det noe areal som har vært kystlynghei, men er så prega av planteskog at det ikke er tatt med i lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Arealet består av kystlynghei, litt tørr lynghei, men mest fuktig lynghei, begge fattig type. Det er i utgangspunktet tvil om en del av arealet er kystlynghei, eller om det er delvis lyngbevakst tidligere torvtak der stort sett bare fjellet og grusen er igjen.

Artsmangfold: Lyngheia er artsfattig, og det ble bare funnet helt typiske arter som røsslyng, blåbær, blokkebær, krekling, torvmyrull, jåblom, vrifuru, bergfuru, platanlønn.

Bruk, tilstand og påvirkning: Veggen i sør er bygd etter 1960 og har delt ei større kystlynghei i to. Arealet er ikke beita på lenge, og det er ikke kjent at arealet er brent. På deler av lokaliteten er det planta noe skog, og denne er nå i spredning. All lyngen er i degenererende fase.

Fremmede arter: Bergfuru, vrifuru og lutzgran fins innen lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: På sørsida av fylkesvegen er det en tidligere registrert kystlynghei-lokalitet av verdi C. Lokaliteten ligger i et delvis åpent kystlandskap der kystlynghei fins spredd i ulike utforminger og tilstander.

Skjøtsel og hensyn: Kystlynghei må beites og brennes for å bevare sin verdi. Uten slik skjøtsel vil arealet gro igjen med skog og miste sin verdi som kystlynghei.

Verdivurdering: Faktaark for kystlynghei av 07.08.2015 er lagt til grunn. Størrelse (Ca. 11 dekar) oppnår så vidt lav vekt. Tilstand (et godt stykke ut i tidlig gjenvekstsuksjonsfase) oppnår så vidt lav vekt. På de andre kriteriene nås ikke terskelverdi. Dette gir en svak C-verdi.

Figur 15. Flyfotoet viser avgrensingen av Marholmslættet 1.

Naturtypelokalitet: Marholmslættet 2

Naturtype: Kystlynghei

Delnaturtype: Fuktig lynghei – fattig type

Verdi: C

Innledning: Lokaliteten er beskrevet av Øystein Folden for Bioreg AS 03.12.2018, basert på eget feltarbeid 13.08.2018 og 30.11.2018. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Ytre AS, i forbindelse med reguleringsplan for et hyttefelt. Det er ikke kjent at det er gjort undersøkelser tidligere her.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger mellom fylkesveg 242 og sjøen, på grensa mellom Fræna og Eide kommuner. Sammen med kystlyngheia fins det en del myr, mest i form av rester etter torvtak. Mot sør er det noe grense til den nevnte vegen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Arealet består av kystlynghei, litt tørr lynghei, men mest fuktig lynghei, begge fattig type. Det er i utgangspunktet tvil om en del av arealet er kystlynghei, eller om det er delvis lyngbevokst tidligere torvtak der stort sett bare fjellet og grusen er igjen.

Artsmangfold: Lyngheia er artsfattig, og det ble bare funnet helt typiske arter der røsslyng og bjørneskjegg dominerer helt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Vegen i sør er bygd etter 1960 og har delt ei større kystlynghei i to. Arealet er ikke beita på lenge, og det er ikke kjent at arealet er brent. I området er det planta noe skog, og denne er nå i spredning. All lyngen er i degenererende fase.

Fremmede arter: Bergfuru, vrifuru og lutzgran fins i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: På sørsida av fylkesvegen er det en kystlyngheilokalitet verdi C. Lokaliteten ligger i et delvis åpent kystlandskap der kystlynghei fins spredd i ulike utforminger og tilstander.

Skjøtsel og hensyn: Kystlynghei må beites og brennes for å bevare sin verdi. Uten slik skjøtsel vil arealet gro igjen med skog og miste sin verdi som kystlynghei.

Verdivurdering: Faktaark for kystlynghei av 07.08.2015 er lagt til grunn. Størrelse (Ca. 12 dekar) oppnår så vidt lav vekt. Tilstand (et godt stykke ut i tidlig gjenvekstsuksessjonsfase) oppnår så vidt lav vekt. På de andre kriteriene nås ikke terskelverdi. Dette gir en svak verdi C.

Figur 16. Flyfotoet viser avgrensinga av Marholmslættet 2.

Naturtypelokalitet: Marholmslættet 3

Naturtype: Kystlynghei

Delnaturtype: Fuktig lynghei – fattig type

Verdi: C

Innledning; Lokaliteten er beskrevet av Øystein Folden for Bioreg AS 03.12.2018, basert på eget feltarbeid 13.08.2018 og 30.11.2018. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Ytre AS, i forbindelse med reguleringsplan for et hyttefelt. Det er ikke kjent at det er gjort undersøkelser tidligere her.

Beliggenhet og naturgrunnlag; Lokaliteten ligger mellom fylkesveg 242 og sjøen, på grensa mellom Fræna og Eide kommuner. Sammen med kystlyngheia fins det en del myr, i stor grad i form av rester etter torvtak. Mot øst er det noe grense til veg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper; Arealet består av kystlynghei, litt tørr lynghei, men mest fuktig lynghei, begge fattig type. Det er i utgangspunktet tvil om en del av arealet er kystlynghei, eller om det er delvis lyngbevakst tidligere torvtak der stort sett bare fjellet og grusen er igjen.

Artsmangfold; Lyngheia er artsfattig, og det ble bare funnet helt typiske arter der røsslyng og bjørneskjegg er dominerende.

Bruk, tilstand og påvirkning; Vegen i sør er bygd etter 1960 og har delt ei større kystlynghei i to. Arealet er ikke beita på lenge, og det er ikke kjent at arealet er brent. I området er det planta noe skog, og denne er nå i spredning. All lyngen er i degenererende fase.

Fremmede arter; Bergfuru, vrifuru og lutzgran fins i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap; På sørsida av fylkesvegen er det en kystlyngheilokalitet verdi C. Lokaliteten ligger i et delvis åpent kystlandskap der kystlynghei fins spredd i ulike utforminger og tilstander.

Skjøtsel og hensyn; Kystlynghei må beites og brennes for å bevare sin verdi. Uten slik skjøtsel vil arealet gro igjen med skog og miste sin verdi som kystlynghei.

Verdivurdering; Faktaark for kystlynghei av 07.08.2015 er lagt til grunn. Størrelse (Ca. 30 dekar) oppnår lav vekt. Tilstand (et godt stykke ut i tidlig gjenvekstsuksjonsfase) oppnår så vidt lav vekt. På de andre kriteriene nås ikke terskelverdi. Dette gir en svak verdi C.

Figur 17. Flyfotoet viser avgrensinga av Marholmslættet 3.

Naturtypelokalitet: Marholmslættet 4

Naturtype: Strandeng og strandsump

Delnaturtype: Øvre salteng. Nedre salteng.

Verdi: C

Innledning; Lokaliteten er beskrevet av Øystein Folden for Bioreg AS 03.12.2018, basert på eget feltarbeid 13.08.2018 og 30.11.2018. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Ytre AS, i forbindelse med reguleringsplan for et hyttefelt. Jarle I Holten har gjort undersøkelser i området i 1984, men det er uvisst om han var på denne lokaliteten.

Beliggenhet og naturgrunnlag; Lokaliteten ligger mellom Kråkholmen, Marholmen og Orøy-Roparhågen, helt i nordøstre del av Fræna kommune. Mot sør og nord er det noe grense til kystlynghei. I vest og øst grenser den til marine arealer (Grus og leirebunn som faller tørt på fjære sjø).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper; Størstedelen av arealet er øvre salteng. Det er flekkvis noe nedre salteng. Noe sumpstrand fins. Ved utløpet av en bekk er det et område med brakkvannssump. Det er også noe forstrand.

Artsmangfold; Ved undersøkinga i august var bare deler av området tilgjengelig som følge av flo. I november er det mange arter som er vanskeligere å identifisere. Påviste kjennetegn-/tyngdepunktarter (Fremstad 1997): fjærekoll, fjæresivaks, strandkryp, saltsiv og strandkjempe. Jarle I. Holten har undersøkt området, sannsynligvis mest områder nærmere Kråkholmen, og funnet ytterligere 10 slike arter i 1984.

Bruk, tilstand og påvirkning; Helt i øst er det en steinmolo som har endret vanngjennomstrømminga fra øst. Det går ei lavspenlinje over lokaliteten. Denne strandenga må ha vært beita

tidligere. Den var ikke preget av beite nå, og noen områder i øvre salteng begynner å få en god del høy vegetasjon og da særlig av mjøddurt. Andre areal har ganske langt gras, og en del områder har helt kort vegetasjon, kanskje beita en del av gås?

Fremmede arter; Ingen fremmede arter er registrert.

Del av helhetlig landskap; Mellom Kråkholmen og Orøy-Roparhågen er det mange holmer med grunne sjøområder mellom. Dette gir mange større og mindre strandengareal, og noen kystlyngheilokaliteter liggende inntil.

Skjøtsel og hensyn; Arealet er kartlagt som strandeng, men har nok i utgangspunktet vært ei semi-naturlig strandeng. Lokaliteten vil gro delvis igjen uten beiting.

Verdivurdering; Faktaark for strandareal av 06.11.2014 er lagt til grunn. Størrelse (Ca. 17 dekar) oppnår middel vekt. Tilstand (et godt stykke ut i tidlig gjenvekstsuksesjonsfase) oppnår lav vekt. På artsmangfold er det påvist 15 kjennetegn-/tyngdepunktsarter i et større område, men bare 5 av disse sikkert innafor lokaliteten. Verdien settes til C. Det er mulig at ytterligere undersøkelser kan gi verdi B.

Figur 18. Flyfotoet viser avgrensingen av Marholmsletta 4 (Det lyseblå området).

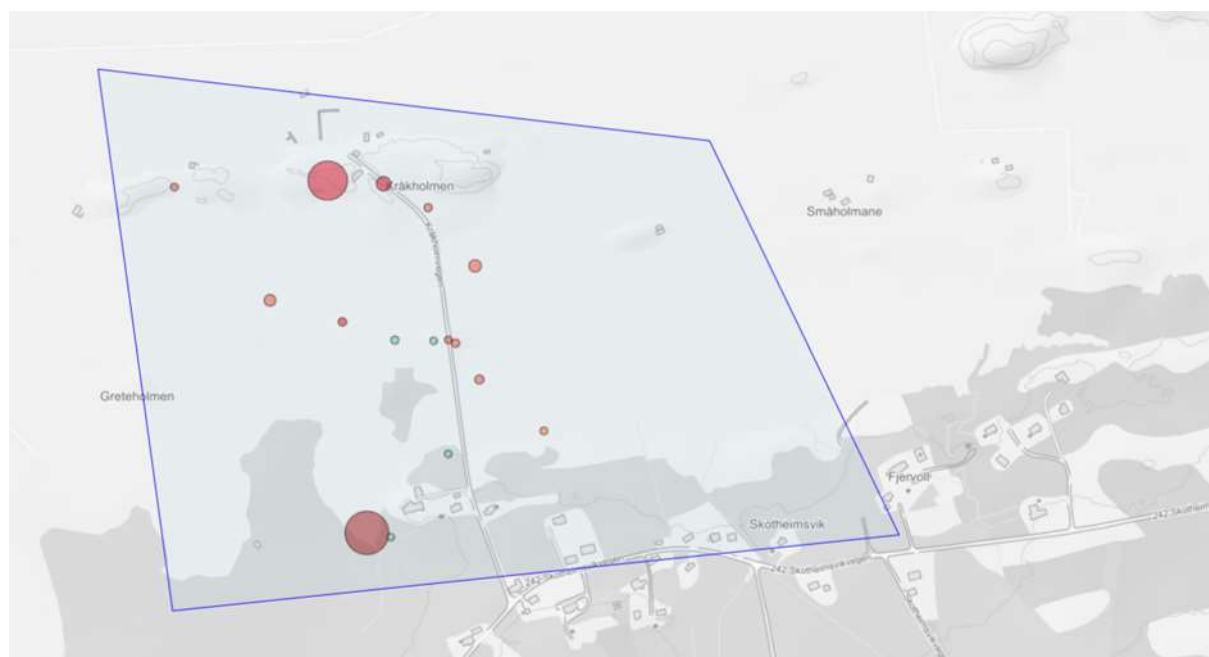
12 Vedlegg 2

Dette er et kapittel som tar for seg de mest aktuelle fugleartene som en ser for seg at kan opptre innenfor influensområdet til prosjektet. Her er det benyttet noen faste kilder som går igjen i omtalen/vurderingen av de fleste artene. Disse kildene er som følger;

1. Norges dyr, Fuglene B 1, 2, 3 og 4 der mange ulike forfattere har bidratt. Navnet på de ulike forfatterne er oppgitt under den enkelte omtalte art.
2. Gjeldnes 2009 og Garder 2010 omhandler begge bestandssituasjonen for fugl innen verneområdet Sandblåstvagen/Gaustadvågen og tar for seg utviklingen spesielt fra ca 1975 til 2010.
3. Rødlistevurderingen 2015 forteller noe om utviklingen for den enkelte art for landet som helhet, men seier ofte også litt om utviklingen Norden og Europa for øvrig.
4. Moen (2004) viser til en viltrappport utarbeidet av Geir Moen i 2003.
5. Terje Skotheimsvik og Jon Skarvøy har vært de viktigste muntlige kilden for dette prosjektet, men også Geir Gaarder, Øyvind Gjeldnes og Jørn Gustad har bidratt.

Direkte sitat fra kildene er gjengitt i *kursiv*.

Antallet registreringer i Artskart er gjort innenfor det blå rektangelet nedenfor.

Figur 19. Antall registreringer i artskart for den enkelte art er gjort innenfor det blå rektangelet. Dette er den delen av funksjonsområdet som har størst relevans til dette prosjektet

12.1 Aktuelle artsforekomster av andefugler, vadefugler, måker og alkefugler

Andefugler som er aktuelle innen funksjonsområdet:

- a) **Ærfugl (NT)** (38) er det relativt lite av nå sammenlignet med tidligere. Spesielt var det mye ærfugl som hekka på Teistklubben den tida det bodde folk der. Det var da tilrettelagt for fuglen med «hus» for den. Og det sies at når ærfuglen var kommet for å hekke, så

ble katta stengt inne på stabburet og slapp ikke ut før ærfuglungene hadde kommet seg på havet (Terje Skotheimsvik, pers med). *Ærfuglen har vært en viktig del av kystkulturen i Norge, og både som opplevelses-faktor, som leverandør av egg og dun og tidligere også som matfugl, har denne arten i århundrer vært knyttet til menneskets aktiviteter. Enda finnes rester av «kultivert» ærfugl på noen få øyer i Nord-Norge* (Tor Bollingmo i Norges dyr, Fuglene I). Men som vi ser, så er det heller ikke så lenge siden det var slik på Romsdalskysten. *Bestandssituasjonen i dag virker å være – om ikke kritisk – så i hvert fall vanskelig for ærfuglbestanden.* (Tor Bollingmo i Norges dyr, Fuglene I).

Rødlistevurdering 2015

Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Fauchald et al. 2015, S.-H. Lorentsen pers. med.) indikerer nedgang i den norske hekkebestanden i intervallet 15-30 % for siste 15-årsperiode. Også i Sverige og Finland har det vært tilbakegang i ærfuglbestanden, men bestanden i Danmark virker å være mer stabil. Med dette som bakgrunn klassifiseres arten til rødlistekategori NT basert på A2 kriteriet (15-30 % bestandsnedgang siste 3 generasjoner).

Moen (2004)

Om utbredelsen i kommunen skriver Moen følgende om ærfuglbestanden: *Hekkefugl langs kysten i ytre Fræna og på enkelte holmer og øyer i fjordene. Størst hekkebestand i Bjørnsundområdet og på holmer i Harøyfjorden og på Hustadvika. Tallrik og vanlig om vinteren langs kysten og i grunne sjøområder i fjordene* (Moldsvor 1995). I en tabell lister Moen (2004) opp hele 33 områder i Fræna som viktige hekke- og overvintringsområdene for ærfugl. Skotheimsvika er ikke nevnt blant disse.

Konklusjon

Tilbakegangen for ærfuglbestanden i Fræna må sees som en del av en nordisk trend og kan vanskelig skyldes lokale forhold i særlig grad. For øvrig er da heller ikke nærområdet til utbyggingsområdet særlig godt egnet for hekking av ærfugl og som en kan se av Moen (2004), så er da heller ikke Skotheimsvika regnet som viktig hekke- eller overvintringsområde for arten. Da den lever av bløtdyr som blåskjell, pigghuder og småkrabber kan den nok av og til beite i omegn Marholmslattet, men en har liten kunnskap om dette. Vi regner likevel ikke med at en eventuell utbygging av det aktuelle feltet for fritidsboliger vil medføre målbare negative virkninger for denne arten.

- b) **Gravand** (LC) (202) var det mye av tidligere og da på begge sider av veggen ut til Kråkholmen. Fremdeles blir det observert gravand i hekketida, men kanskje mindre nå enn tidligere. Den hekker helst på relativt små holmer (pers. med; Terje Skotheimsvik). *Trekkfugl, men en del individer overvintrer. De første trekkfuglene kan dukke opp allerede ved midten av januar på Lista og Jæren, men de fleste ankommer i mars – april. Hovedføda er bløtdyr, krepsdyr og insekter, men den kan også spise alger, akvatiske planter og frø. Territorialhevdende* (Tor Bollingmo i Norges dyr, Fuglene I).

Ifølge **Gjeldnes (2009)** var det i Sandblåst – Gaustadvågen maksimalt to par av gravand som hekka i 2009. Samme kilde opplyser at i en tilsvarende undersøkelsesperiode i 1975 hadde Gjerde (1975) observert opptil 62 individ, men skriver at bare ett par hadde adferd som indikerte hekking. Trolig må det bety at det var en veldig stor «flytbestand» i området ved midten av 1970-tallet. Dette gjorde seg nok gjeldende også andre steder på Romsdalskysten enn i Sandblåst – Gaustadvågen. I 2009 da Gjeldnes gjorde undersøkelsen sin var «flytbestanden» av gravand borte. Videre nevner Gjeldnes at arten var fraværende som hekkefugl i Gaustadvågen dette året, men at paret i Sandblåstvågen var noe hissige, noe som kunne indikere hekking. Tilbakegangen i bestanden i

Skotheimsvika følger samme trend som i Sandblåst – Gaustadvågen og kan neppe tilskrives f.eks. uro fra ulike menneskelige aktiviteter.

Rødlistevurderinga 2015

I Norge hekker gravand vanlig langs kysten i gruntvannsområder. Arten er knyttet til fjære- og mudderområder med rik bunndyrfauna, og lever hovedsakelig av små snegler som filtreres fra bunnsubstratet. Våre fugler overvintrer langs Nordsjøkysten. Tidlig på høsten trekker fuglene til svært konsentrerte områder i Vadehavet i Tyskland (og i de senere år også Nederland) for å myte. Den norske hekkebestanden er anslått til å være i intervallet 3 200 til 6 400 individ (Shimmings & Øyen 2015). Vi mangler konkret kunnskap om bestandsendringer for gravand, men ser ikke indikasjoner på bestandsforhold som kvalifiserer arten for rødlisting.

Moen (2004) anfører følgende om gravanda: Habitatbruk: *Trekkfugl som ankommer hekkeplassen i mars-april. Pga. sin ensidige diett er arten knyttet til gruntvanns- og fjæreområder (DN 2000). Utbredelse i kommunen: Hekker fåtallig langs kysten i ytre Fræna. Det er påvist hekkeplass på Male og Hogsnes. På Male hekker 2-3 par (Svein Inge Male pers. medd.).*

Opptrer uregelmessig og oftest fåtallig på høst- og vårtrekk. Høyeste antall registrert er 80 individer i Sandblåstsvågen (FM 1982). Enkelte gravander overvintrer i ytre Fræna, som regel i Skotheimsvika eller på Male.

Ellers kan nevnes at gravanda er en relativt uvanlig og fåtallig hekkefugl i vårt fylke, og med svært få lokaliteter med ansamlinger av voksenfugl, spesielt i hekketida. Sandblåst – Gaustadvågen var tidligere en av disse plassene og kanskje også Skotheimsvika. Når såpass mange fugler kunne raste på disse stedene i hele sommersesongen, så tydet det i det minste på god næringstilgang.

Gjershaug et al. (1994) (Moens kilde) skriver at den norske hekkebestanden er fra 2000 til 5000 par og økende. I 2015 anslår altså Shimmings & Øyen at det kan være en plass mellom 3200 og 6400 individer av arten i Norge, noe som indikerer en viss tilbakegang for arten. Møre og Romsdal er et viktig hekkeområde for gravand, men som nevnt hekker arten spredt og fåtallig, er sky og krevende i valg av hekkeplass.

Konklusjon

Det er vanskelig å trekke noen entydig konklusjon om hvorvidt det aktuelle området for fritidsboliger vil medføre noen negative virkninger for denne arten, men om en legger dagens bestandssituasjon til grunn, samt at fuglen er sky og helst hekker på små holmer, så er det vanskelig å se for seg noen slike virkninger. Det er likevel ikke usannsynlig at gravanda beiter på de strandarealene som faller tørre innenfor influensområdet ved fjære sjø og det kan være at hyttene og den økende aktiviteten dette medfører vil ha en viss avvisningseffekt på denne arten.

- c) **Stokkanda (LC) (132)** er fremdeles ganske tallrik i Skotheimsvika og omegn, men rev og mink gjør også innhogg i denne bestanden. (Terje Skotheimsvik, pers med). *Stokkanda er regnet blant de mest tilpasningsdyktige artene i fugleverdenen. Fuglen tilpasser seg livet i byen like lett som den tilpasser seg livet i ødemarka. På sistnevnte steder er den imidlertid like sky som den er tillitsfull i byene. Stokkanda kan være både stand- og trekkfugl. Mange trekker til Storbritannia eller kontinentet, men mange overvintrer langs norskekysten også. (Tor Bollingmo i Norges dyr, Fuglene I).*

Gjeldnes (2010)

Ved de tre besøkene Gjeldnes hadde i Sandblåst – Gaustadvågen i 2009 ble det observert en kjønnsblandet flokk, dog mest hanner, på 38-55 individ og 30 individ. Gjeldnes anslår at det hekket bare ca 5 par i området i 2009 mens Gjerde (1975) (Gjeldnes sin kilde) anslår en hekkebestand på 15 – 20 par. Gjeldnes tror at tilbakegangen både for denne arten og andre andefugler kan skyldes dårligere næringstilgang uten at vi skal utdype dette spesielt her.

Rødlistevurdering 2015

I Norge hekker stokkanda vanlig i store deler av landet, med avtagende tetthet mot nord og mot fjellet. Arten er knyttet til vann og foretrekker grunne nærings- og vegetasjonsrike sjøer, men er svært tilpasningsdyktig og tolerant med hensyn på hekkebiotop så lenge det er noe åpent vann i nærheten. Våre fugler overvintrer hovedsakelig i Norge; fugler i og rundt byene er stasjonære, fugler fra høyereliggende strøk trekker ut til kysten eller ut av landet. Den norske hekkebestanden er anslått til å være mellom 86 000 og 150 000 individ (Shimmings & Øyen 2015). Da det ikke finnes noen bestandsovervåking for andefugler som hekker i ferskvann i Norge finnes det ingen konkret informasjon om pågående bestandsendringer for stokkand. Hekkebestanden er imidlertid vurdert til å ha vært relativt stabil i siste 15-årsperiode (Shimmings & Øyen 2015), og både den skandinaviske (Dalby et al. 2013) og den europeiske bestanden (EBCC 2014) ser ut til å være i økning. Arten klassifiseres derfor ikke som rødlisteart.

Moen (2004)

Moen mener at stokkanda hekker ved «de fleste typer vann, gjerne i tilknytning til jordbruksarealer». Vinterstid er parker i byer og tettsteder ettertraktete oppholdssteder. Flesteparten av stokkendene i Norge holder seg her året rundt. Mange trekker ut mot kysten i vinterhalvåret (Gjershaug et al. 1994). Ellers har Moen (2004) konsentrert seg om å kartlegge overvintringsområder. Av en tabell går det fram at Skotheimsvika tradisjonelt er et viktig overvintringsområde for denne arten og 20 jan. 1990 ble det talt ca 150 individ i området. Ellers anfører Moen at stokkanda er et vanlig syn i kommunen hele året, videre at den hekker i mindre antall i nærhet av vann og vassdrag i store deler av kommunen. Regelmessig og tallrik på høsttrekk. Mange overvintrer i kommunen.

Konklusjon

Gjeldnes (2010) nevner at Gjerde (1974) vurderte revebestanden som meget høy i 1974. Men Gjeldnes observerte også revekull opp mot vernegrensa i 2009, noe som får han til å konkludere med at predasjon fra rev ikke forklarer bestandsnedgangen til fugleartene i området. Selv om Skotheimsvik observerer en god del rev og mink innen funksjonsområdet, så er dette neppe årsaken til den generelle nedgangen i den lokale bestanden av stokkand. Arten ser likevel ut til å klare seg brukbart sammenlignet med andre arter av bl.a. vade- og andefugler. Det er usikkert i hvor stor grad stokkanda bruker influensområdet til Marholmslættet som oppholds-, beite- eller hekkeområde, men Moen (2004) mener tydeligvis at Skotheimsvika først og fremst tjener som et viktig overvintringsområde for arten og at den hekker og beiter nær ferskvann. Av den grunn er det vanskelig å kunne hevde at en eventuell utbygging av det planlagte hyttefeltet vil medføre målbar negative konsekvenser for stokkand.

Vadere som er aktuelle, delvis også som hekkefugler innen funksjonsområdet

- d) **Storspove** (VU) (249) var en svært tallrik art her tidligere, men nå er det lite igjen i sammenligning. Terje Skotheimsvik hevder bestemt at reven er skyld i mye av tilbakegangen og han har sjøl sett at reven gjorde kål på ungekullet til en storspove. Nå mente han at det neppe var mer enn tre-fire par igjen av spoven i hele Skotheimsvikområdet. Storspoven hekker på myr, lynghei og eng i kyststrøkene fra Lista til Finnmark. Akkurat disse habitattypene forekommer også i nærområdet til det aktuelle hytteområdet, så en kan vel regne med at det trolig hekker, eller i det minste har hekket storspove her. Om T. Skotheimsvik har rett med hensyn til reven så kan det være at den er en større synder enn mennesket hva gjelder den lokale tilbakegangen for denne arten.

Storspoven livnærer seg bl.a. av meitemark, men også av insekter, snegler, litt bær, av og til frosk, fugleunger og egg. Utenom hekketiden spiser den mye bløtdyr, krepsdyr og børstemark. Storspoven er trekkfugl og allerede i juli trekker hunfuglene til Sør-Vest-Europa og de Britiske øyer mens hannene følger i august. Ungfuglene derimot venter til september – oktober før de drar sydover. Fuglene er tilbake i mars – april. Noen overvintrer også. Når hannene drar sørover noe etter hunnene, så kommer det av de har hovedansvaret for barnepasset (Ingvar Byrkjedal og John Atle Kolås i Norges dyr. Fuglene 2).

Gjeldnes (2009)

Gjerde (1975) hadde minst 30 par i Sandblåst – Gaustadvågen i 1975, mens det i 2009 var anslått å være maksimalt 5 par, altså en svært markert tilbakegang. Gjeldnes sier videre at storspove har lokalt, regionalt og nasjonalt hatt en til dels kraftig bestandsnedgang. Regionalt er arten fortsatt mest å finne på aktivt hevdet kulturmark. Også i verneområdet er nedgangen voldsom, noe som tyder på at lokale endringer virker inn, i tillegg til de utenforliggende årsakene.

Rødlistevurdering 2015

Storspoven hekker langs kysten fra Vest-Agder til Finnmark, i Osloffjordområdet og i innlandet på Østlandet og i Trøndelag. Den finnes i åpent landskap, både på dyrket mark og på udyrket mark som på lyngheier, myrer og strandenger. Arten overvintrer i hovedsak på De britiske øyer. Den norske hekkebestanden er nå anslått til mellom 4 000 og 6 000 individ (Shimmings & Øyen 2015). Hekkefugltakseringer viser en gjennomsnittlig årlig bestandsnedgang på 4,4 % for perioden 1996-2013 (Kålås et al. 2014). Dette indikerer en nedgang i størrelsesorden 45 % for siste 15-års periode. I Sverige er det målt en bestandsnedgang på ca 20 % for perioden 1998-2013 (Green & Lindstrøm 2014), og samlet for Europa er bestandsnedgangen også ca 20 % for 15-års perioden 1998-2012 (EBCC 2014). Den norske hekkefuglovervåkingen viser altså en klar bestandsnedgang for storspove siste 15-års periode, samtidig som det er dokumentert en mer langsiktig bestandsnedgang for denne arten i Europa. Vi anser det derfor som lite trolig at bestandsnedgangen er del av en mer kortsiktig naturlig bestandsvariasjon. Arten klassifiseres derfor til rødlistekategori VU basert på kriterium A2 (30-50 % bestandsnedgang siste tre generasjoner (15 år)) og C1.

Moen (2004)

I viltrapporten til Geir Moen for Fræna kan en lese følgende om storspoven i kommunen: *Foretrekker åpne flater, både dyrket og udyrket mark. Den viser relativt stor toleranse overfor fuktighet, og finnes på lyngheier, myrer, strandenger, beitemark, åkerlandskap og annen dyrket mark (Gjershaug et al. 1994).* Videre påpeker Moen at arten ikke er

spesielt kartlagt i kommunen og om utbredelsen sier han at *storspove er/var en vanlig hekkefugl i kommunen, tilknyttet dyrka mark og myrområder i lavlandet. Ankommer hekkelassene i mars - april, og hannene starter fra da av markering av territoriene med sitt karakteristiske fluktspill. Vanlig på høsttrekket. En del raster. Høyeste antall registrert er 308 individer på Male 6. august 1990. Overvintrer fåtallig (Moldsvor 1995).*

Konklusjon

Den lokale nedgangen i bestanden av storspove ser i hovedsak ut til å skyldes en nasjonal og delvis europeisk trend, uten at rødlistevurderingen sier noe om årsaken til nedgangen. Om en skulle spekulere litt omkring årsakssammenhenger, så kan det skyldes manglende skjøtsel av f.eks. lynghei og strandeng i form av husdyrbeiting. Menneskeskapte forstyrrelser i hekketiden kan kanskje også medvirke til nedgangen, men det er vanskelig å dokumentere en slik sammenheng. Predatorer som kråke, ravn, måker, rev og mink er trolig større syndere i så måte. Gjeldnes (2010) antyder at lokale endringer også kan spille inn på nedgangen i antall individ for storspove. Mangel på beiteområder kan kanskje være en slik lokal endring.

- e) **Vipe** (EN) (25) var det og veldig mye av tidligere i Skotheimsvika og omegn, da var det helst i strandengene den hekka. Ifølge Skotheimsvik er den er så å si helt borte fra området nå. Rev og mink har mye av skylda ifølge samme kilde. Slik som storspoven er også vipa knyttet til kulturlandskapet og den hekker gjerne på mark med kort gras, myrer og åkrer i store deler av Sør-Norge, men fåtallig over 1000 m høyde. *Den hekker stort sett langs hele kysten nordover til fjordbotnene i Finnmark. Vipa lever for en stor del av meitemark, men også av insekter og snegler. I marine gruntvannsområder foretrekker den gjerne små krepser, muslinger, samt børstemark. Vipa trekker i juli – november til vinterkvarteret, fra Storbritannia til Spania og Portugal. Den er tilbake i februar – april. Noen få overvintrer.* (Ingvar Byrkjedal og John Atle Kålås i Norges dyr. Fuglene 2).

Gjeldnes (2009) meddeler bl.a. følgende: *Samlet var det maksimalt 7 par som hekket i området Sandblåstvågen – Gaustadvågen i 2009. Gjerde (1975) vurderte hekkebestanden til 40 rugende par i 1975. Vipe, storspove og sanglerke var den gangen karakterarter for området. De siste årene har disse artene hatt en til dels kraftig nedgang også i vårt fylke. Samlet er bestandsnedgangen stor også i verneområdet i Gaustad - Sandblåstvågen. En tendens ellers i distriktet er at de gjenværende vipeparene finnes på gammel beitemark eller helst på naturmark som strandenger i kombinasjon med beitedyr. De 5 parene i Sandblåstvågen var territorielle på et ubevokst jorde som i alle fall i år har ligget brakk. De to parene i Gaustadvågen var på naturmark med til dels høy fuktighetsgrad.*

Rødlistevurdering 2015

Artens opprinnelige hekkehabitat var strandenger, men vipa er nå den vadefuglarten i Norge som er sterkest knyttet til jordbrukslandskapet, selv om den også finnes i våtmarker og i åpne områder i fjellbjørkeskogen. Det var en oppgang i hekkebestanden fra ca 1910 til 1970 fordi arten da spredte seg innover i landet. De siste tiårene har det imidlertid vært en markant nedgang i hekkebestanden som nå er antatt å være i intervallet 15 000 - 20 000 reproduserende individ (Heggøy & Øien 2014). Hekkefugltakseringene viser at nedgangen i bestanden startet allerede ved midten av 1990-tallet og har akseletert fram til dags dato. Den har altså vært særlig sterk fra 2008. Ser man på 15-årsperioden 1999-2013 ser nedgangen dermed ut til å ha vært i IUCN-intervallet 50-80 % (Kålås et al. 2014), noe som også en landsdekkende kartlegging utført i perioden 2011-13 indikerer (Heggøy og Øien 2014). I et studieområde på Jæren med gjennomgående

høy tetthet av vipe er det vist en nedgang i hekkebestand på 44 % for 15-års perioden 1997-2011 (Byrkjedal et al. 2012). Arten plasseres i rødlistekategori EN basert på sterk bestandsnedgang siste 3-generasjoner (15-år), kriterium A2. Den europeiske bestanden har også hatt en nedgang, men ikke så kraftig som i Norge. Rødlistekategori nedgraderes ikke på grunn av bestandsnedgang generelt i Europa.

Moen (2004)

Moen nevner at arten ikke er spesielt kartlagt innenfor rammen av hans prosjekt og det går tydelig fram at opplysningene er kommet fra ulike skriftlige kilder.

Om utbredelsen i kommunen skriver Moen (2004) følgende: *Vanlig hekkefugl på dyrka mark i kommunen, men bestanden er redusert i løpet av de siste ti årene. Regelmessig og tallrik på høsttrekk på 1980-tallet (FM 1982, Gjeldnes & Gustad 1988), men trolig i mindre antall i dag. Vipa raster blant annet i Sandblåst - Gaustadvågen, Hoemsvågen og Hostadvatnet. Ankommer indre Fræna i mars - april (Moldsvor 1995). Kan overvin-tre fåtallig i ytre strøk. Høyeste antall registrert er 8 individer i Sandblåstvågen 16. januar 2000 (Grønningsæter & Gustad 2003). Overvintring er også registrert på Skottheim og Male samt i Hustadbukta og Farstadbukta (Gustad et al. 1994, Remøy 2001b)*

Konklusjon

Den lokale nedgangen i bestanden av vipe følger tydeligvis en nasjonal og delvis europeisk trend, uten at rødlistevurderingen sier noe om årsaken til nedgangen. Om en også for vipa skulle spekulere litt omkring årsakssammenhenger, så kan det – slik som for storspoven - skyldes manglende skjøtsel av f.eks. lynghei og strandeng i form av husdyrbeiting. Menneskeskapt forstyrrelser i hekketiden kan kanskje også medvirke til nedgangen, men det er vanskelig å dokumentere en slik sammenheng. Predatorer som kråke, ravn, måker, rev og mink er trolig større syndere i så måte.

- f) **Strandsnipe (LC)** er fremdeles en relativt vanlig fugl i våtmarkmiljøer og langs kysten for øvrig, slik også i Skotheimsvika og tilgrensede landområder. Den er faktisk regnet som Norges mest tallrike vadefugl. *Den hekker fra Vest-Europa østover i Asia til Japan. Overvintrer i Afrika sør for Sahara, hele Sør-Asia og deler av Australia. Lever mest av insekter som biller, fluelarver, steinfluer og vårfluer. Spiser også små krepsdyr, snegler, meitemark, rumpetroll, små fisk og litt plantekost. Trekker i juli – august til sørlige deler av Afrika, tilbake i begynnelsen av mai.* (Ingvar Byrkjedal og John Atle Kålås i Norges dyr. Fuglene 2). I en periode stod strandsnipa på den norske rødlista som nær truet (NT), men ble fjernet igjen ved revisjonen i 2015. Ved årtusenskiftet var strandsnipa den vadefuglarten som var regnet å ha flest hekkende par i Norge med anslått ca 150 000 par. Som en god nr. to kom heiloen med 130 000 par.

Gjeldnes 2009

Dette var eneste art med større hekkebestand i 2009 enn i 1975, da bare et par hekket i Gaustadvågen (Gjerde 1975). Nå var det 2 par i Sandblåstvågen og 2 par i Gaustavågen, alle langs vannkanten.

Rødlistevurdering 2015

- g) *I Norge hekker strandsnipe vanlig i hele landet fra kyst til fjell. Arten forekommer i mange forskjellige vannbiotoper som langs breddene av innsjøer, langs elver og bekker, og i myrlendte områder. Mer sjelden kan den også hekke ved saltvann. Arten er en langtrekker som overvintrer i Afrika. Den norske hekkebestanden er anslått til mellom 200 000 og 300 000 individ (Shimmings & Øyen 2015), og ser ut til å ha hatt en ganske stabil bestand i siste 15-årsperiode (Kålås et al. 2014). Arten var klassifisert som NT på forrige rødliste på grunn av klar bestandsnedgang i Skandinaviske områder på slutten av 1900-*

tallet, men denne nedgangen har opphørt etter årtusenskiftet (se Green og Lindstrøm (2014) for svenske data). Arten klassifiseres derfor ikke som rødlisteart.

Moen (2004) anfører følgende om utbredelsen av strandsnipe i Fræna kommune: Vanlig og tallrik hekkefugl langs vann og vassdrag i kommunen. Strandsnipe er utbredt både i lavlandet og et stykke til fjells. Regelmessig, men fåtallig på høsttrekk i august - oktober. Høyeste antall registrert er 25 individer 13. august 1991 (Moldsvor 1995).

Egne erfaringer tilsier at strandsnipe også kan hekke ved sjøen, men da helst ved bekkeller eller elveoser.

- h) **Sandlo** (LC) (92) var det ganske mye av tidligere i Skotheimsvika, men også den er borte ifølge T. Skotheimsvik. Likevel er den fremdeles en av de artene som har forholdsvis mange registreringer innen det aktuelle funksjonsområdet. *Sandlo er en art som ikke er spesielt knyttet til kysten, men like mye til fjellet. I sør er den mest å finne som hekkefugl langs kysten, men fra Midt-Norge og nordover forekommer den kanskje like hyppig i innlandet som langs kysten. Sandloen lever mest av smådyr som insekter, små muslinger, andre bløtdyr, krepsdyr og meitemark. Trekker i august – september til Sørvest-Europa, tilbake i mars - april.* (Ingvar Byrkjedal og John Atle Kålås i Norges dyr. Fuglene 2).

Gjeldnes 2009

5 voksne fugler ble sett i 2009. Av disse framstod 2 fugler som par uten å være spesielt territorielle eller med andre indikasjoner på hekking. Heller ikke i 1975 var arten en tallrik hekkefugl, men Gjerde (1975) anslo da bestanden til å være minst 4 par.

Rødlistevurdering 2015

I Norge hekker sandloen spredt både langs kysten og i fjellet. I lavlandet er arten knyttet til åpne vegetasjonsfattige strandområder langs kysten og ved enkelte innsjøer og vassdrag. I fjellet hekker den på lav- og mellomalpine fjellvidder med karrig vegetasjon. Våre fugler overvintrer i hovedsak langs Europas kyster. Norsk hekkebestand er antatt til å være i intervallet 20 000 - 30 000 individ (Shimmings & Øyen 2015). Det finnes ingen kvantifisert kunnskap om pågående bestandsendringer for arten, men vi ser ingen indikasjoner på bestandsforhold som gjør at den kvalifiserer for rødlista.

Moen (2004) anfører følgende: Foretrekker nakne stein-, grus- eller sandstrender langs kysten og i innlandet i tilsvarende områder langs vassdrag. Høyt til fjells kan den også påtreffes langt fra vann, f.eks på tørre fjellvidder (Gjershaug et al. 1994). Trekkfugl som ankommer i mars-mai og trekker sørover i august-september (Jonsson 1996).

Utbredelse i kommunen: Hekker fåtallig og spredt i kommunen, blant annet i Sylteosen naturreservat, ved Frelsvatnet (FM 1982), Sandblåstvågen (Fiske & Gylseth 1985) og på Guleleira. Regelmessig og relativt tallrik på høsttrekk (Moldsvor 1995). Ankommer tidlig på våren, og er observert i mars måned i Sylteosen, Elnesleira og på Male (Moldsvor 1995).

Overvintrer fåtallig, men regelmessig i Hustadbukta (Gustad et al. 1994, NOF 1996a, Günther 1998, Ålbu 2003) og er også observert på Male (Günther 1998).

Konklusjon for strandsnipe og sandlo

Strandsnipe er en mye vanligere og videre utbredt art enn sandlo og som det kommer fram av teksten lenger oppe, så er strandsnipe den mest tallrike av alle vadefuglene i landet vårt med ca 150 000 par. Ifølge tallene ovenfor har Norge en bestand av ca 20 000 til 30 000 individ av Sandlo, noe som er knapt en ti-del av strandsnipebestanden. Siden begge disse artene er regnet som livskraftige (LC), så må en kanskje anta at de er ganske robuste mot forstyrrelser. Det kan vel heller ikke sies å være noen naturlige hekkehabitater for artene innen influensområdet til det planlagte prosjektet. Det bør likevel tas generelle hensyn i hekketida med bl.a. å passe på å holde hunder i bånd osv.

- i) **Rødstilk** (LC) (207). Ifølge Terje Skotheimsvik er det fremdeles en del rødstilk innen funksjonsområdet. *Dette er en art som hekker over det meste av landet, unntatt vestlige fjellstrøk og deler av Østlandet. Den foretrekker myrer, fuktig mark og enger som hekkebiotop. Som føde prefererer den gjerne insekter og meitemark. På trekk og overvint-ring går det mest på krepsdyr og snegler. Trekker i august – oktober til vinterkvarterene langs vestkysten av Europa og i Nord-Afrika. Spredte overvintre langs kysten av Sør-Norge kan være fugler fra Island. Er tilbake på hekkplassene i mars – april.* (Ingvar Byrkjedal og John Atle Kålås i Norges dyr. Fuglene 2).

Gjeldnes 2009

I 2009 vart totalt 5 par observert i Gaustad - Sandblåstvågen. Fuglene var uten særlig tilknytting til de mer kultiverte delene av markene. Gjerde (1975) påviste 16 revirhevdende par i området.

Nedgangen i Gaustad-/Sandblåstvågen er dermed på nesten 70 %, noe som virker svært høyt.

Rødlistevurdering 2015

I Norge hekker rødstilk vanlig over det meste av landet fra skjærgården til over skog-grensa, bortsett fra de sentrale skogsområdene på Østlandet. Arten er knyttet til ulike former for våtmark. Våre hekkefugler overvintrer trolig hovedsakelig i Afrika. Rødstilker som overvintrer på vestkysten av Norge er trolig fra Island. Den norske hekkebestanden er anslått til å være i intervallet 50 000 - 70 000 individ (Shimmings & Øyen 2015). Hekkefugltakseringer tyder på at arten hadde en bestandsnedgang på slutten av 1990-tallet og begynnelsen på 2000-tallet, mens bestandsutviklingen ser ut til å ha vært mer stabil etter ca 2005 (Kålås et al. 2014). I Sverige er det heller ingen entydige tegn på bestandsnedgang siste 10-år (Green & Lindstrøm 2014). Med dette som grunnlag klas-sifiseres ikke arten som rødlisteart.

Moen (2004)

Finnes ved varierte habitater i hekketida, men foretrekker fuktige områder. Vanligst på strandenger og beitemark ved kysten eller større innsjøer, men til dels også på myrer i fjellet. Raster og overvintrer ved de fleste typer strender (Jonsson 1996). Den er ikke spesielt kartlagt i kommunen. Vanlig hekkefugl på strandeng, beitemark og myrer i lav-landet. Hekker også fåtallig på myrer i fjellet, blant annet på Skaret. Vanlig på høsttrekk. Høyeste antall registrert er 60 individer observert ved Male 24. august 1991 (Moldsvor 1995). Kan overvintre fåtallig i milde vintre (Moldsvor 1995, Ålbu 2003).

Konklusjon

Se under neste art.

- j) **Tjeld** (LC) (142) har også problemer pga. reven (pers.med. Skotheimsvik). *Tjelda hekker regelmessig langs det aller meste av Norskekysten. Finnes ved alle typer av sjø-strand, men bruker også kulturlandskapet langs kysten. Den er heller ikke uvanlig i inn-landet lenger der den hekker ved ferskvatn. Kostholdet til tjelden skiller seg ikke vesentlig fra andre vadere, bortsett fra at den spiser mye muslinger når den hekker ved kysten. Men også snegler, krepsdyr, børsteormer og insekter står på menyen. I innlandet spiser den i hovedsak meitemark. Tjelden trekker til Sørvest-Europa fra slutten av juli til sep-tember, og er tilbake i februar – mars. Kan overvintre enkeltvis eller i små flokker langs kysten nord til Trøndelag. Tjelden er av de tidligste trekkfuglene som vender tilbake, og er et sikkert tegn på at våren er i anmarsj.* (Ingvar Byrkjedal og John Atle Kålås i Norges dyr. Fuglene 2).

Gjeldnes 2009

Bare ett par ble påvist ved Lågneset i 2009, mens Gjerde (1975) anslår minst 15 hek-kende par i 1975. Heller ikke ikke-hekkende fugl hadde tilhold i området i 2009. Tjelden

er fortsatt en tallrik og vanlig hekkefugl ellers i distriktet (for eksempel med en bestand på ca 50 par innenfor gamle Frei kommune). Selv en så lite krevende og samtidig tilpassningsdyktig art som tjeld finner seg nå tydeligvis ikke til rette i verneområdet.

Rødlistevurdering 2015

I Norge hekker tjeld vanlig på strender langs hele kysten. Arten har også begynt å hekke i kystnære jordbruksområder og langs innsjøer i innlandet. Våre fugler overvintrer hovedsakelig på østkysten av England og i Vadehavet. Den norske hekkebestanden er anslått til å være mellom 100 000 og 200 000 individ (Shimmings & Øyen 2015) og ser ut til å ha vært relativt stabil i perioden 1996 - 2013 (Kålås et al. 2014). Arten klassifiseres derfor ikke som rødlisteart.

Moen (2004)

Tjelden finnes ved et bredt spekter av habitater, men er spesialist på hardhudete marine skjell og snegler og foretrekker strender med tilgang til disse organismene (Gjershaug et al. 1994). Trekkfugl som ankommer i februar-april og trekker sørover i august-september (Jonsson 1996). Arten er ikke nærmere kartlagt i kommunen. Vanlig hekkefugl langs kysten og fjordene i kommunen. Regelmessig og tallrik på trekk langs kysten. Høyeste registrerte antall er 5505 individer ved Male 6. august 1990. Tidligste vårobservasjon er gjort i Sylteosen 10. mars 1990 (Moldsvor 1995). Tjeld kan overvintrre enkeltvis eller fåtallig langs kysten i ytre Fræna og dette er påvist i Askvågen, Skotheimsvik og på Male (Moldsvor 1995, Ålbu 2003).

Konklusjon for rødstilk og tjeld

Dette er to arter som fremdeles er regnet som livskraftige. Det er noe usikkert hva som er årsaken til den sterke nedgangen i tjeldbestanden innen verneområdet Gaustad – Sandblåstvågen, og det er også interessant å se at det er relativt mange hekkende par av arten i gamle Frei kommune. Bortsett fra at reven kan være en plagsom predator i Skotheimsvikområdet, så gir ikke Terje Skotheimsvik uttrykk for at bestanden er vesentlig desimert der. Konklusjonen for tjeld kan langt på veg overføres til rødstilk, uten at vi har noen fornuftig forklaring på hvorfor arten har så sterk tilbakegang innen verneområdet.

- k) Brushane (EN) (40)** har trolig vært en fåtallig hekkefugl i området tidligere, men statusen i dag er usikker (Terje Skotheimsvik kjenner ikke til denne arten). Artskart viser at brushane har blitt observert så mange som 40 ganger innenfor det aktuelle polygonet. I Sør-Norge hekker brushanen mest på grasmyrer i bjørkebeltet, men fra Sunnmøre og nordover også langs kysten. På trekket raster den ofte på dyrket mark. Brushanen spiser mest meitemark, insekter og krepsdyr, mens frø er viktig om vinteren., De første hannene trekker sørover allerede fra slutten av juni mens hovedtrekket av hunner og ungfugler foregår i august september. Våre hekkefugler overvintrer hovedsakelig i Afrika sør for Sahara. (Ingvar Byrkjedal og John Atle Kålås i Norges dyr. Fuglene 2).

Rødlistevurdering:

- l) I Norge hekker brushane fåtallig i Sør-Norge og noe mer vanlig lenger nord i Norge. Hekker i hovedsak på myrer i bjørkebeltet, men også på strandenger i nordlige deler av landet. Brushanen har tradisjonelle spillplasser hvor mange hanner samles, og som hannene oppsøker for å parre seg. Omkring 1980 ble bestanden vurdert til å være i størrelsesorden 15 000 reproduserende 'par' (Kålås & Byrkjedal 1981). Fra da av har det så

vært en betydelig bestandsnedgang i Norge (Shimmings & Øyen 2015) og øvrige deler av Nord-Europa (Rakhimberdiev et al. 2011) og i 2009 var den reproduserende bestanden av brushane estimert til i underkant av 2500 individ i Norge. Nedgraderes ikke, da arten viser nedgang ellers i Europa.

Moen (2004)

- m) Brushanen regnes som en spredt hekkefugl i hele landet, som bruker spillplasser (DN 2000) I høyfjellet foretrekker brushanen starr- og grasmyrer i bjørkebeltet, i lavlandet myrer og strandenger. Hannene trekker ut av Norge like etter at spillperioden er over (juni - juli). Hunner og ungfugler trekker i hovedsak ut i august-september. Vender tilbake til hekkeplassene i mai. I Fræna er rasteplasser og spillplasser kartlagt.
- n) Brushane har trolig hekket i Sandblåst-/Gaustadvågen. På 70- og 80- tallet ble det observert spillende hanner årlig. Høyeste antall registrert er 10 hanner 1. juni 1984 (Fiske & Gylseth 1985). I denne perioden var brushane tallrik på høsttrekk og 27. august 1975 ble det registrert ca. 500 individer på markene ved Sandblåst - Gaustadvågen. Samme måned og år ble det registrert ca. 1000 brusfugler ved Hostadvatnet (Moldsvor 1995). Senere har antallet gått betydelig ned, men den forekommer fortsatt regelmessig på høsttrekk. På vårtrekk er den mer sjelden. Arten beiter hovedsakelig på dyrket mark når den raster. I en tabell i Moen (2004) kommer det fram at Gaustad/Sandblåstvågen er en av de viktigste raste- og spillplassene for brushane i Fræna, sammen med Hosetvatnet.

Konklusjon

Det er antatt at noen få par hekket på Romsdalskysten i den tiden bestanden var på det mest tallrike. Nå for tiden er det trolig bare fugler på trekk som observeres. Arten er derfor lite aktuell som hekkefugl innen influensområdet til dette prosjektet. Gaarder (2010) bemerker for øvrig at brushane omtrent er utryddet i fylket.

- o) **Svarthalespove (EN) (12)** har 12 registreringer innenfor det aktuelle polygonet (s 44) i artskart.

Den hekker på Island, i Nord- og Mellom-Europa og i Sør-Sibir. Over 85 % av hekkebestanden på kontinentet finnes i Nederland. I Norge etablerte svarthalespoven seg som hekkefugl i 1950 - 1970-årene. Arten hekker på fuktige grasmyrer og dyrket mark nær vann i Vesterålen, Lofoten, Mørkekysten, Jæren og ved Øyeren. Rundt årtusenskiftet var bestanden fremdeles økende. Den lever hovedsakelig av meitemark, men også av større insekter (biller) og små bløtdyr. Utenom hekketiden spiser den særlig børstemark, men også bløtdyr og en god del frø. Trekker i juli – august til Sørvest-Europa. (Kilde: Ingvar Byrkjedal og John Atle Kålås i Norges dyr. Fuglene 2).

Rødlistevurdering

Svarthalespove er relativt ny som hekkefugl i Norge. Første hekking ble dokumentert i Vesterålen i 1955, og det er først etter 1970 at arten (underart islandica) ble fast etablert som hekkefugl i Nord-Norge. Denne underarten hekker dessuten nå med noen få par i Møre og Romsdal. Underarten limosa ble konstatert hekkende for første gang i Rogaland og Akershus i 1969, men hekker nå bare på Jæren i Rogaland. Fuglene hekker hos oss oftest på dyrket mark i tilknytning til våtmarker og lyngheier. Svarthalespoven er trekkfugl som overvintrer i Vest-Europa og i Afrika nord for Sahara. Norsk hekkebestand summert for de to underartene limosa og islandica er for 2014 anslått til å være mellom 110 og 170 reproduserende individ og med anslagsvis 30-60 individ for den sørlige rasen

(Shimmings & Øyen 2015). For tiden ser den norske hekkebestanden, og da særlig den sørlige bestanden, ut til å være avtagende. Arten har siden 2011 vært definert som prioritert art i Naturmangfoldloven, og i den forbindelse ble det laget en egen forskrift for arten (DN 2010, Miljøverndepartementet 2011). Det foreligger imidlertid nå forslag til 'av-prioritering' av arten på grunn av de konflikter dette har skapt med jordbruksaktivitet (Klima og Miljødepartementet 2014). Det er klare trusler mot arten i hekketida, inkludert dens habitat som ofte er grenseområder mellom myr og dyrka mark (Shimmings & Øyen 2015). Arten plasseres til kategori EN basert på kriterium D1 (50 - 250 reproduserende individ). Rødlistekategori nedgraderes ikke da bestandene i våre nære naboland er små, hovedbestanden i Nederland er i sterk nedgang og arten er klassifisert som NT på den Globale Rødlista. Eventuell re-kolonialisering i Norge er mest sannsynlig fra den islandske bestanden (underart *islandica*) som ser ut til å være i vekst.

Moen (2004)

Trekkfugl som ankommer landet i april-mai og trekker tidlig i juli-august (Gjershaug et al. 1994). Sees på rasteplasser på trekket vår og høst. Hekker svært fåtallig og spredt; Øyeren i Akershus, Jæren, Mørkysten, Ørlandet, Vestvågøy og Rolvsøy (DN 2000)

Trolig er det to ulike underarter som hekker i Norge. I Sør-Norge foretrekker nominatunderarten (*Limosa limosa limosa*) å hekke på eller nær dyrket mark av ulik type, gjerne i tilknytning til våtmark. I Nord-Norge hekker en nordlig rase (*limosa limosa islandica*) på myrer og åpne heier (DN 2000).

Drenering av våtmarker og intensivering av driftsformer i jordbruket anses som de største truslene. Tidlig slått og redusert beitetrykk virker også negativt (DN 2000). Raste- og hekkeplasser er kartlagt i Fræna.

Utbredelse i kommunen: Svarthalespove har blitt observert regelmessig, men fåtallig under vårtrekket i april – mai de siste årene. Den er også observert under høsttrekket, men sjeldnere. Svarthalespoven opptrer som regel i mindre antall på 1 – 5 individer. Den raster på flere lokaliteter langs kysten i ytre Fræna. I 1975 hekket den sannsynligvis i Gaustadvågen i Eide kommune. Flere sommerobservasjoner er også gjort i Sandblåstvågen, blant annet i 2002 og 2004 (Grønningsæter & Gustad 2004). Det er imidlertid få indikasjoner på at hekking har forekommet de siste årene. De fleste observasjonene av svarthalespove i Fræna er trolig av nominatunderarten *Limosa limosa limosa*, men den nordlige rasen *islandica* er også observert, blant annet med 4-5 individer som rastet i Farstadosen 15.-21. mai 2004 (Grønningsæter & Gustad 2004). Rasteområder er registrert i Farstadbukta, Hustadbukta, Sandblåst/Gaustadvågen, Male og Askvågen, men også i Skotheimsvika er 2 individ observert som rastende vår og høst.

Konklusjon

Ut fra de opplysningene som er gitt ovenfor er det ingenting som tyder på at denne arten hekker eller noen gang vil hekke i nærheten av dette planlagte prosjektet. Noe av grunnen til dette er at arten ser ut til å preferere våtmark nær dyrket mark som hekkehabitat, og som kjent er det lite dyrka mark i umiddelbar nærhet til influensområdet. Selv om det finnes 12 observasjoner av arten innen det avgrensede polygonet ute i Skotheimsvika,

så er det ingen indikasjoner på at det hekker svarthalespove her eller i Fræna for øvrig i dag.

Måkefugler som forekommer i Skotheimsvika:

- p) **Fiskemåke (småmåke eller sæing) (NT) (82)**. Ifølge T. Skotheimsvik er bestanden av fiskemåke i funksjonsområdet mindre tallrik nå sammenlignet med hvordan det var tidligere. Det er 82 registreringer på artskart innen funksjonsområdet, men den kan nok være noe oversett «med hensikt».

Fiskemåken er spredd over det meste av landet, og har vært regnet som rimelig tallrik. Den påtreffes både langs sjøen og ved fjellvatn. Fiskemåken er svært allsidig i matveien og spiser korn, bær, insekter, fisk, snegler, egg og fugleunger. Arten er regnet som trekkfugl, skjønt en god del individer overvintrer. Den tilbringer oftest vinteren i Storbritannia eller ved kysten rundt den engelske kanal. (Kilde: Ingvar Byrkjedal i Norges dyr. Fuglene 2).

Gjeldnes 2009

Det ble ved besøkene sett henholdsvis 35, ca 100 og ca 50 individ i området i 2009. Arten hekket ikke i området dette året. På Gjerde (1975) sin tid hekket ca 200 par på Purkholmen i utløpssundet og opptil 600 individ ble sett i Sandblåstvågen. Det har regionalt også vært store endringer i fiskemåkenes opptreden siden 1970-tallet. Fram til ca 1990 hekket opptil ca 100 par på Purkholmen. Arten er tilpasningsdyktig og preget av kontinuerlige bestandsendringer og forflytninger. Arten er derfor dårlig egnet som indikatorart for tilstanden i verneområdet.

Rødlistevurdering:

Den norske hekkebestanden er vurdert til å være i intervallet 180 000 - 250 000 reproduserende individ (Schimmings & Øyen 2015). For kystbestanden av fiskemåke har det i den siste 30-årsperioden vært en omfattende nedgang i områder sør for Stadt, mens bestanden ser ut til å ha vært mer stabil i nordligere områder. Fiskemåke har en generasjonstid på 8 år og vurderingsperioden for denne arten er dermed 1990-2014. Bestandsnedgangen som har skjedd for fiskemåke sør for Stadt startet før 1990, men en betydelig del av den nedgangen som er registrert her har skjedd etter 1990, og veksten i bestanden som vi har hatt i enkelte bebygde områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. Hekkebestanden sør for Stadt utgjorde i 2005 vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi for perioden 1990-2014 antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske bestanden på nær 20 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % siden 1990. Arten settes dermed til rødlistekategori NT etter A2 kriteriet (15-30 % bestandsnedgang siste 3 generasjoner).

Moen (2004)

Fiskemåken er tilpasset flere habitattyper, fra marine eksponerte kystområder til innlandshabitater som ikke nødvendigvis ligger i nærheten av vann (Gjershaug et al. 1994). Det er kartlagt hekkekolonier i Fræna og følgende to lokaliteter ble registrert, nemlig Vest-Stoplane og Hegerskjæra.

Om utbredelsen ellers i kommunen anfører Moen (2004): *Vanlig hekkefugl på øyer og holmer eller på fastlandet i nærheten av sjøen. Hekker også spredt ved vann og vassdrag, blant annet fåtallig ved flere vatn på Skaret. Fiskemåken hekker både spredt i enkeltpar og i kolonier. I Fræna er det små kolonier på Hegerskjera og Vest-Stoplane. Tidligere var det også en liten koloni på holmen i Gunnilla (Jan Hallberg pers. medd.). Fiskemåken er vanlig og tallrik på høsttrekk, men noen overvintrer. Høyeste antall er hele 14209 individer på trekk ved Male 6. august 1990. Under vintertellingen i 1990 ble det observert 42 individer på Hustad. På våren ankommer den i begynnelsen av april. Høyeste antall under vårtrekket er 370 individer i Sylteosen og 230 individer på Elnesleira (Moldsvor 1995).*

Konklusjon

Ifølge Skotheimsviks inntrykk, så er det en betydelig nedgang i bestanden av fiskemåke Skotheimsvika og omegn. Dette harmonerer for så vidt med observasjonene som er gjort litt lenger øst, dvs. i Gaustadvågen og Sandblåstvågen, så trolig er Skotheimsviks inntrykk riktig. Hva denne tilsynelatende nedgangen kan komme av er noe usikkert, men trolig stemmer de refleksjonene som Gjeldnes gjør i forbindelse med nedgangen i verneområdet. Imidlertid sier rødlistevurderingen at det ikke er noen særlig nedgang i bestanden nord for Stadt, slik at det kan være interne forflytninger og kontinuerlige bestandsendringer som skaper inntrykk av en bestand i sterk tilbakegang. Det er ikke forventet at en eventuell realisering av det planlagte feltet for fritidsboliger vil innvirke på bestanden av fiskemåke innen influensområdet. Denne konklusjonen kan trekkes bl.a. fordi arten i senere år synes å søke beskyttelse mot andre predatorer ved å hekke på hustak eller andre steder hvor det ferdes mennesker.

- q) **Tjuvjo (NT)** (9) har 9 registreringer innen det aktuelle polygonet og er slik forholdsvis lite frekvent registrert. Arten hekket årvisst på Marholmen tidligere, men er nå borte som hekkefugl for mange år siden ifølge Terje Skotheimsvik. Årsaken er helst at også Marholmen ble invadert av mink utover etterkrigstiden (pers med. Jon Skarvøy⁶). *Arten hekker tallrikt i arktiske strøk. Vanlig også på Island, langs deler av Østersjøkysten og på kysten av Skottland. I vårt land hekker den spredt langs kysten av Sør-Norge, men har vært relativt tallrik fra Nordvest-landet og nordover. Hekker også på Svalbard. Heller ikke tjuvjoen er noen kostforakter og den er regnet som nærmest altetende. Den forfølger andre sjøfugler i flukt og tvinger dem til å gi fra seg maten. Tar også egg og fugleunger, smågnagere, insekter og fiskeavfall. Tjuvjoen er karakterisert som en utpreget trekkfugl som forlater landet i juli – september og vender tilbake i april – mai i sør, og i månedsskiftet mai – juni lengst i nord. De fleste trekker til kysten av Sør-Afrika. (Karl-Birger Strann i Norges dyr. Fuglene 2).*

Rødlistevurdering

Vi mangler landsrepresentativ kunnskap om bestandsendringer for tyvjo, men arten er i sør påvirket av ternas tilbakegang, og dermed kvalitet på leveområde. Meldinger tyder på stor nedgang i hekkebestanden på Vestlandet, der arten nå er borte fra store deler av kysten (Larsen 2012, S. Byrkjeland pers. med., A.O. Folkestad pers. med.), og den lille bestanden som fantes i Aust-Agder ser ut til å være borte (Kjøstvedt og Steel 2008).

⁶ Skarvøy er oppvokst på Marholmen

Trolig mer stabil bestandsutvikling i områdene nord for Stadt. Vi antar her en bestandsnedgang for perioden 1982-2014 i størrelsesorden 10 % for den norske hekkebestanden. Arten klassifiserer da til rødlistekategori NT basert på kriteriene C1 (< 20 000 reproduserende individ og 10 % bestandsnedgang siste 3 generasjoner).

Moen (2004)

Hekker vanligvis nær sjøen på flate og oversiktlige terrengetyper med kort vegetasjon. Utpreget trekkfugl som forlater hekkplassene i løpet av september og vender tilbake sent i april (Gjershaug et al. 1994).

Det er kartlagt yngleområder for denne arten i Fræna og følgende steder nevnes av Moen (2004) som sannsynlige yngleområder for tyvjo: Svansholmen, Hegerskjæra, Moholmane, Vest-Stoplane, Bjørnøya og Oddane (indre). De fire første er angitt som sannsynlige hekksteder for arten, mens det er stadfestet hekking på de to siste. Denne går imidlertid tilbake til 1990, slik at hekkesituasjonen i kommunen i dag er uklar.

Om utbredelsen i kommunen sier Moen (2004) ellers at *arten hekker fåtallig på holmer og øyer på Hustadvika, Bjørnsund og i Harøyfjorden. Hekker trolig også enkelte steder langs kysten på fastlandet. Under sjøfugltellingen i 1990 ble det påvist hekking på indre Oddane vest for Bud og på Bjørnøya, Bjørnsund. I tillegg ble det sett par flere steder (Tab. 8.59). Tyvjoen er regelmessig, men stort sett fåtallig (1-5 ind.) under høsttrekket. Den blir da observert nesten daglig. Høyeste antall registrert er 128 individer 4. september 1991 (Moldsvor 1995).*

Konklusjon

Etter det vi har grunn til å tro, så hekker tjuvjoen bare på de ytterste holmene på Møre-kysten i dag til tross for at Moen (2004) antyder at det også er en mulighet for at den kan hekke på fastlandet. Grunnen er bl.a. at minken har ødelagt hekkegrunnet både på fastlandet og på øyer og holmer som ligger nærmere land. Dette betyr da selvsagt også at influensområdet til det planlagte feltet for fritidsboliger er uaktuelt som hekkebiotop for tjuvjo. Heller ikke som beite- eller rasteområde er det nevnte influensområdet av interesse for denne arten.

- r) **Hettemåke** (VU) (32) er rødlistet som sårbar (VU) og har 32 registreringer i Artskart innen det aktuelle området, noe som betyr at den er middels frekvent observert.

Arten er utbredd som hekkfugl fra Island, gjennom store deler av Europa og videre østover gjennom store deler av det tidligere Sovjetunionen. Arten økte i antall og utbredelse i alle fall fram til årtusenskiftet – også i Norge. Den er vanlig i sentrale deler av Østlandet og langs kysten til Stavanger. Videre spredt nordover til Finnmark, med gode bestander i Trøndelag og Indre Finnmark (situasjonen ca 1990). Hettemåken har et allsidig kosthold, men mest insekter, meitemark og snegler. Hekker oftest i kolonier, men kan også hekke som enkeltpar. Reiret bygges av gras og annet plantemateriale. En del av hettemåkene overvintrer langs kysten av Sør-Norge, men mange trekker til Storbritannia og kysten av Vest-Europa. Noen trekker helt ned til Nordvest-Afrika (Kilde: Ingvar Byrkjedal i Norges dyr. Fuglene 2.).

Gjeldnes 2009:

1-2 ikke utfargede individ ble sett ved alle 3 besøk i 2009. Dette var en karakterart ifølge Gjerdde (1975) med 25-30 fugler daglig. Den gang var det spesielt mye i Gaustadvågen

om sommeren i forhold til regionen ellers. Nå er forekomsten i Gaustadvågen like sparsom som for øvrig i regionen.

Rødlistevurdering:

Hettemåken er i hekketiden særlig knyttet til myr og sumpområder ved ferskvann, men den hekker også på øyer og holmer i skjærgården og kan hekke ganske langt opp mot fjellet. De fleste hettemåker trekker ut av landet og overvintrer i Storbritannia, Danmark og videre sørover på Kontinentet. Hettemåken ble for første gang påvist hekkende i Norge på 1860-tallet og hadde etter det en gradvis økning trolig helt fram mot slutten av 1980-tallet, da bestanden ble vurdert til å være i intervallet 40 000 - 120 000 reproduserende individ (Shimmings & Øien 2015). Etter det har det vært en kraftig bestandsnedgang i mange områder og bestanden ble i 2012 estimert til å være mellom 13 500 og 16 000 reproduserende individ (Breistøl & Helberg 2012). Vi har ingen fullt ut dekkende kunnskap om bestandsendringer for denne arten for Norge for siste 18-års periode (3 generasjoner) som vurderingene skal baseres på. I Sverige skjedde mye av nedgangen for denne arten på begynnelsen av 1990-tallet (Green & Lindstrøm 2014), og dette ser også ut til å ha vært tilfelle i Norge (Shimmings & Øien 2015). Nedgangen ser imidlertid ut også til å ha vært betydelig etter 1997 og vi antar her en bestandsnedgang i intervallet 30-50 % for perioden 1997-2014. Basert på denne informasjonen inkludert bestandssituasjonen for andre nordiske land, plasseres hettemåke i rødlistekategori VU etter kriteriet A2 (30-50 % bestandsnedgang siste 3-generasjoner). Rødlistekategori nedgrades ikke da det har vært bestandsnedgang i våre naboland.

Moen (2004)

Hekker tradisjonelt i myr- og sumpområder ved ferskvann, men har også tatt i bruk hekkelasser ved våtmarksområder opp mot fjellet, og øyer og holmer i skjærgården. En del overvintrer i Norge, men hovedmengden trekker sørover på kontinentet i juli-oktober (Gjershaug et al. 1994).

Samme kilde nevner at stabile hekkelokaliteter er kartlagt i Fræna, men disse registreringene begynner nå å bli utdatert. Om utbredelse i kommunen sier Moen (2004) at arten er sjelden som hekkefugl i kommunen og i den forbindelse nevner han at hekking ble påvist i Askvågen 11.06.92. Det ble da observert 6 par og 2 reir. I Sandblåstvågen ble det sett 5-10 par i juni samme år (Moldsvor 1995). Hekking ble også påvist på Malme-stranda på 1980-tallet (Tore Hauge pers. medd.). Hettemåken er regelmessig, men fåtallig på vår- og høsttrekk. Høyeste antall registrert var 30 individer på Male 10.08.91. Under vårtrekket er maks antall 30 individer i Sylteosen 20.04.92. Enkeltindivider eller små flokker kan overvintrer i milde vintre (Moldsvor 1995).

Konklusjon.

Som en ser av Gjeldnes (2009), så nevner han at bestanden er sparsom både innen naturreservatet og ellers i regionen. Det samme blir hevdet av Moen (2004). Heller ikke Terje Skotheimsvik kjenner denne arten, noe vi tolker slik at det er sjelden den er å se så nærme land at den kan identifiseres uten spesielle hjelpemidler som kikkert eller teleskop. Vi anser også denne arten som uaktuell som hekkefugl innen influensområdet til det planlagte feltet for fritidsboliger.

Alkefugler som forekommer i Skotheimsvika

- s) **Teist** (VU) (16) var det mye å se av tidligere, men nå er det svært sjelden å observere denne fuglen. Skotheimsvik gir minken skylden for tilbakegangen. *Denne arten hekker langs hele norskekysten, parvis eller i små kolonier, mest tallrik i Nord-Norge. Rundt årtusenskiftet ble totalbestanden anslått til ca 15000 par. Hekker også på Svalbard og Bjørnøya. Teisten lever fortrinnsvis av fisk, men også krepsdyr og andre marine smådyr. I arktiske områder er såkalt «isfauna» viktig: bl.a. polartorsk og krill som normalt finnes i enorme mengder langs iskanten. Teisten er regnet som den mest kyst- og stedbundne av våre alkefugler. De fleste fuglene fra Barentshavområdet blir i området, ofte i nærheten av isråker og langs iskanten hvor mye av maten hentes.* (Kjell Einar Erikstad og Robert Barrett i Norges dyr. Fuglene 2).

Rødlistevurdering

I Norge hekker teist vanlig langs hele norskekysten. Artens viktigste hekkeområder er de ytre kystområdene fra Møre og Romsdal til Vest-Finnmark. Arten foretrekker grunne kystområder med øyer, holmer og skjær kombinert med taregrunner. Arten overvintrer langs hele norskekysten. Norsk hekkebestand for teist er anslått til å være i størrelsesorden 70 000 individ (Barrett et al. 2006). Det finnes lite data for teist fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl. Hekkebestanden i Froan ser ut til å være redusert med 50 % siden 1988 (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009, S.-H. Lorentsen pers. medd.). Dette er et område uten mink, og bestandsnedgangen kan ha vært større enn dette i enkelte områder med mink. Vi antar her at bestandsnedgangen for hele den norske bestanden har vært i intervallet 30-50 % for perioden 1987-2014. Dette kvalifiserer til kategori VU etter kriteriet A2. Usikkerhet om bestandsutvikling i våre nærområder (eks Storbritannia se JNCC 2014) gjør at rødlistekategori ikke nedgraderes.

Moen (2004)

Hekker i sprekker og lignende, ofte i kolonier, men også spredt og enkeltvis. De beste hekkeområdene for teist er grunne kystområder med øyer, holmer og skjær. Mange fugler kan samle seg på gode beiteplasser utenom hekkesesongen (DN 2000). I Fræna er både hekkeplasser og beiteplasser kartlagt.

Som trusler mot arten nevner Moen (2004) at den er svært utsatt for minkpredasjon, men at den også er sårbar for oljesøl og drukning i fiskeredskaper. Om utbredelsen i kommunen skriver Moen (2004) følgende: *Teist har tradisjonelt hatt hekkeplasser på øyer og holmer på Hustadvika og i Bjørnsundområdet. Under siste sjøfuglundersøkelse i 1990 var det liten ungeproduksjon, og det ble kun påvist hekking på Vestre Hegerskjæret. Her ble det talt 26 voksne teist, men kun ett reir med to unger ble funnet. På Midtfjordskjeret viste tre par hekkeatferd. Her er det tidligere gjort reirfunn. I Bjørnsundområdet ble det også sett minst ett par, uten at hekking ble påvist (Folkestad & Loen 1998). På Vest-Stoplane ble det sett ett individ. Under vintertellingen i 1985 viste det seg at teist overvintret ganske vanlig på Hustadvika og rundt Bjørnsund. På flere lokaliteter ble det talt fra 10-25 individer. Teistklubben/Skottheimsvika er ikke nevnt verken som aktuelt beite- eller hekke-område for teist.*

Konklusjon

Nord for Kråkholmen ligger en mindre holme som heter Teistklubben, trolig fordi det var et sted hvor det tidligere var en del teist. Moen (2004) nevner imidlertid ikke denne som en hekkelokalitet for arten i seinere tid. Holmen har hatt fast bosetting, men er nå fraflyttet. Vi regner ikke med at det hekker teist innen influensområdet til det planlagte hyttefeltet, og vi regner heller ikke med at teisten bruker noe av influensområdet til matsøk eller rasting.

Spurve- og trostefugler som er vanlige i Skotheimsvika og omegn.

- t) **Stare** (NT) (103) er den «spurvefuglen» som innenfor det mest aktuelle området har flest registreringer (103) på artskart. *Vår norske stare tilhører starefamilien (Sturnidae), en familie som er karakterisert av middels store og korthalete fugler med kraftige bein og tær og forholdsvis langt, spisst nebb. Globalt består denne familien av 108 arter i 24 slekter. Den eneste arten fra denne familien som finnes i Norge er stare. Arten er utbredd i det aller meste av Europa og er i Norge så å si over hele landet. Den trives best i åpent eller halvåpent landskap, særlig kulturlandskap og nær bosetting. Ernærer seg hovedsakelig av insekter, meitemark og andre virvelløse dyr, men også frø, frukter og plantedeler står på menyen. Den bygger reir av gras og jord i hule trær, fuglekasser eller hulrom i bygninger. De fleste ungfuglene trekker allerede i juni og juli – først til Nordsjølandene, senere til De britiske øyene. De voksne drar for det meste direkte til De britiske øyene, tilbake i februar – april.* (Roar Solheim i Norges dyr. Fuglene 4.) Ifølge Terje Skotheimsvik er det fremdeles en god del stare i området ved Skotheimsvika, men det er betydelig mindre enn det var for noen tiår siden mener samme kilde.

Rødlistevurdering

I Norge hekker stare vanlig over det meste av landet, unntatt høyfjellet og rene skogsområder. Arten er knyttet til åpne jordbruksområder med kortvokst vegetasjon hvor den finner mat på bakken, hovedsakelig insekter og smådyr i hekketiden. Reiret plasseres i et hulrom og gjerne i kolonier. Våre fugler overvintrer hovedsakelig i Storbritannia. Den norske hekkebestanden er anslått til å være mellom 200 000 og 400 000 individ (Shimmings & Øyen 2015). Hekkefugltakseringene indikerer en årlig gjennomsnittlig bestandsnedgang i størrelsesorden 1,8 % for den norske bestanden for perioden 1996-2013, og 2,3 % for perioden 2008-2013 (2 % gjennomsnittlig årlig nedgang fører til 17 % nedgang på 10 år) (Kålås et al. 2014). For siste 10-års periode er det registrert bestandsnedgang i størrelsesorden 30 % i Sverige (Green & Lindstrøm 2014), mens det samlet for Europa ble registrert en kraftig bestandsnedgang i perioden 1980 til ca. 2000 og en stabilisering av bestanden etter det (EBCC 2014). I og med at stare er en av flere arter knyttet til jordbrukslandskapet som det ser ut til å pågå en mer langsiktig bestandsnedgang for, og at slik nedgang også er registrert i våre naboland, anser vi det som mulig at nedgangen er del av en mer langsiktig bestandsnedgang. Arten klassifiseres derfor til rødlistekategori NT basert på kriterium A2 (15-30 % bestandsnedgang siste 10 år).

Moen (2004)

Arten er sterkt knyttet til åpent lende som jordbruksmark og andre menneskeskapte biotoper (Gjershaug et al. 1994). Den er ikke spesielt kartlagt i Fræna. Om utbredelsen

skriver Moen (2004) som følger: *Vanlig hekkefugl nær bebyggelse. Ses ofte i store mengder på høsttrekk. Høyeste antall registrert er 2000 individer ved Male 24. september 1988. Staren overvintrer vanlig i flokker i ytre strøk. Hovedtrekket om våren kommer i februar - mars (Moldsvor 1995).*

Konklusjon

Vi forventer ikke at det planlagte hyttefeltet vil føre til målbare negative virkninger for denne arten. Normalt søker den seg inn til bebodde områder for å finne reirplass uansett, og dersom hytteeierne er flinke til å henge opp «starebur», så vil vi nok heller se en svak positiv virkning om noen.

- u) **Bergirisk (NT) (44)** må en forvente at hekker innen influensområdet til det planlagte hytteområdet. *Dette er en art som er knyttet til vegetasjonsfattig terreng langs kysten fra Lista til Varanger og fjelltraktene i Sør - Norge. Hovedføda til bergirirken er urtefrø, men om sommeren spiser den også litt insekter. Bergirirken bygger reiret på bakken, i en fjellsprekk, på en berghylle eller under en busk, Trekker i september – oktober til områdene langs Østersjøen og langs kysten av Vest-Europa, er tilbake i mars – april. Småflokker overvintrer hos oss i lavlandet, ofte sammen med gråsisik (Jan T. Lifjeld i Norges dyr. Fuglene 4.). Skotheimsvik kjenner ikke denne arten.*

Rødlistevurdering

Bergirisk har i hekkeperioden tilhold i berghamrer med lite busker og trær langs kysten og i fjellet. For deler av disse områdene pågår det nå gjengroing, og for fjell- og fjellnære områder sin del er det påvist bestandsnedgang for flere av våre spurvefuglarter som muligens kan knyttes til endringer i klimatiske forhold (Lehikoinen et al. 2014). Basert på dette anser vi det som mulig at det pågår en mer langsiktig bestandsnedgang for bergirisk i Norge. Vi antar her at det har vært en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % i siste 10-års periode og arten klassifiseres da til rødlistekategori NT basert på kriterium A2b. Liten bestand i Sverige og Norge, og bestandsnedgang i Storbritannia medfører at rødlistekategori ikke nedgraderes.

Moen (2004)

*Først og fremst en kystfugl, som er fraværende eller sjelden i Sørøst-Norge (DN 2000). Holder til i vegetasjonsfattige berghamre i hekketida. Ellers ofte langs strender, og ved åker og eng (Gjershaug et al. 1994). Den er ikke spesielt kartlagt i Fræna. Om utbredelsen i kommunen skriver Moen (2004) som følger: *Bergirisk hekker trolig spredt langs kysten og i fjellområder, men hekking er bare påvist på ytre Harøya 15. juli 1975. Arten er vanlig og til dels tallrik på høsttrekk (Moldsvor 1995). Overvintrende individer er observert med opptil 15 individer på Male 23. desember 1993 (Gustad et al. 1994).**

Konklusjon

Nå er det kanskje ikke så mange steder at en finner berghamrer med lite busker og trær innen influensområdet til det planlagte tiltaket – i alle fall er det vel ikke så mange berghamrer. Vi kan likevel ikke helt avskrive at bergirirken hekker innen det aktuelle området og at det er en mulighet for at større menneskelig aktivitet vil være negativt for arten, men særlig sannsynlig finner vi det ikke. Den er sannsynligvis mindre sjelden som hekkefugl enn hva Moen (2004) antyder – dette fordi den er relativt anonym både hva gjelder sang og utseende. Den kan derfor lett bli oversett.

- v) **Steinskvett (LC)** (44) er registrert like mange ganger som bergirirken, men denne arten står ikke oppført på rødlista nå. *Arten trives i åpent og steinet terreng over hele landet fra kyst til høyfjell. Den lever av larver og voksne insekter, samt edderkoppdyr den finner på bakken, men som iblant også kan fanges i luften. Om høsten også litt bær. Reiret er oftest godt skjult i hulrom på bakken, under steinheller, i steingjerder e.l. Trekker i august – september til tropisk Afrika, tilbake april – mai. Steinskvetten har flere fiender, og selv om reiret er godt skjult, kan det bli røvet av røyskatt, kråker, måker o.l. (Fridtjof Mehlum i Norges dyr, Fuglene 3). Terje Skotheimsvik kjenner denne arten og mener at den har blitt mindre tallrik de seneste tiårene.*

Gjeldnes 2009

Arten ble ikke observert under registreringene i naturreservatet i Gaustadvågen – Sandblåstvågen i 2009. Gjerde (1975) beskriver at det er en bestand (ikke tallfestet) både i vågene og nedslagsfeltet. Arten er sannsynligvis offer for gjengroingen i området. Den har for øvrig også hatt en tilbakegang regionalt i samme tidsrom.

Rødlistevurdering 2015

I Norge hekker steinskvett i det meste av landet. Arten forekommer fra den ytterste kyst til opp i høyfjellet. Den er mer spredt og fåtallig i indre deler av Østlandet og Sørlandet. Steinskvetten foretrekker åpent, steinete terreng og er vanligst å se over skoggrensa. I lavlandet finner vi den gjerne i heiområder med steingjerder og på klippekyster. Arten overvintrer i Afrika. Den norske hekkebestanden er anslått til å være mellom 0,4 og 1,0 mill. individ (Shimmings & Øyen 2015). Hekkefugltakseringer indikerer en årlig gjennomsnittlig bestandsnedgang i størrelsesorden 1,9 % for den norske bestanden for perioden 2007-2013 (Kålås et al. 2014). En felles nordisk analyse av bestandsendringer for denne arten antyder også en årlig gjennomsnittlig nedgang i størrelsesorden 2 % for perioden 2002-2012 (dvs ca 15 % på en 10-års periode) (Lehikoinen et al. 2014). For øvrig viser en studie fra et undersøkelsesområde på Hardangervidda hele 60 % reduksjon i hekkebestand for steinskvett fra 1980 til 2010 (Byrkjedal & Kålås 2012). Samlet for Europa er det registrert en bestandsnedgang i størrelsesorden 10 % for perioden 2003-2012 (EBCC 2014). Nedgangen som er registrert for steinskvett i de nordiske landene inngår som del av en mer omfattende bestandsreduksjon som nå ser ut til å pågå for flere fuglearter knyttet til fjell- og fjellnære områder i Norden (Lehikoinen et al. 2014). Bestandsnedgangen for steinskvett siste 10-års periode ser imidlertid ut til å ha vært noe mindre enn for en del andre fjellarter. Vi vurderer nedgangen i Norge siste 10-årsperiode til å ha vært noe under 15 %, og basert på dette klassifiseres arten i denne omgang ikke som rødlisteart.

Moen (2004)

Har tilhold i åpent, steinet terreng og holder seg stort sett på bakken. Man finner den ofte i blokkmark, ved steingjerder, i grusområder og ved klippekyster (Gjershaug et al. 1994). Arten er ikke spesielt kartlagt i Fræna. Om utbredelsen i kommunen skriver Moen (2004): Steinskvetten hekker vanlig på snauffjellet i store deler av kommunen. Den hekker også spredt langs kysten. På høsttrekket er den vanlig og forholdsvis tallrik. Høyeste antall registrert er 15 individer på Male 20. september 1988. Tidligste vårobservasjon er 1. april i 1994 på Nerland og seneste høstobservasjon 28. september 1988 på Male.

Tre individer av underarten leucorrhoea som hekker på Grønland og Island ble fanget og ringmerket høsten 1991 på Male (Moldsvor 1995).

Konklusjon

Rødlistevurderingen konkluderer med at denne arten har blitt noe mindre tallrik enn tidligere og det samme inntrykket har Skotheimsvik. Dette samsvarer også med egne observasjoner lenger nord på Mørkekysten og det som Gjeldnes observerte i 2009. Sistnevnte antyder at gjengroing av tidligere kulturlandskap som kystlynghei og ev. boreal hei er noe av årsaken til tilbakegangen, noe som høres sannsynlig ut. Vi anser ikke en eventuell utbygging av det planlagte hyttefeltet som en trussel for denne arten. Som vi ser regnes steinskvett fremdeles å være en livskraftig art, selv om den også i nasjonal målestokk har hatt noe tilbakegang.

- w) **Sanglerke** (VU) (29) er en av de spurvefuglene som har relativt mange registreringer på artskart innenfor det aktuelle polygonet. Også denne arten kjenner Terje Skotheimsvik godt, og han mener at bestanden kan ha minket noe, men ikke dramatisk i senere tid.

Fuglen kan hekke nord til Trondheimsfjorden, hovedsakelig i jordbruks-landskapet og langs kysten. Den er knyttet til åpent landskap med kort vegetasjon, eng, hei, beitemark og strandeng. Sanglerka lever av små frø, insekter, edderkopper og grønne plantedeler som finnes på bakken. Den har reir på bakken oftest godt skjult i grastuer. Trekker i september – oktober til Vest-Europa, tilbake i mars – april. Enkelte overvintrer, spesielt på Jæren. (Kilde til dette avsnittet: Roar Solheim i Norges dyr. Fuglene 3.)

Gjeldnes 2009

Opptil 10 fugler ble sett eller hørt synge 14.06.2009 i Sandblåstvågen. De holdt seg hovedsakelig mellom Nord- og Sør-Morøya, Ershagen og Brenthågen. Lerka hadde tilhold der marka var mest kultivert. En fugl med reiradferd så ut til å kunne ha reiret i den lave fyllinga etter kanalgravinga for mange år siden. Gjerde (1975) hadde opptil 16 syngende fugler samtidig. Dette er likevel en av artene med minst nedgang, og som fortsatt kan betegnes som en karakterart for området.

Rødlistevurdering:

I Norge hekker sanglerka på Østlandet og langs kysten til Trøndelag, sparsomt lenger nord. Arten er knyttet til åpent kulturlandskap med kortvokst vegetasjon som beitemark, enger og ren åkermark. Den lever av både insekter og frø. Våre fugler trekker til Vest-Europa, et fåtall kan overvintrer. Arten er utsatt for habitatforringelse på grunn av endringer i driftsformer i landbruket. Norsk hekkebestand er anslått til å være i intervallet 200 000 til 600 000 individ (Shimmings & Øyen 2015). Hekkefugltakseringene viser en gjennomsnittlig årlig bestandsnedgang på 8,3 % for perioden 1996-2013 (Kålås et al. 2014), en nedgang som muligens har avtatt litt i siste 10-års periode (årlig 5,9 % for perioden 2008-2013). Vi antar en bestandsnedgang i Norge i IUCN-intervallet 30-50 % for siste 10-års periode, og arten plasseres da i rødlistekategorien VU etter A2 kriteriet. Det pågår også bestandsnedgang i våre naboland. Derfor nedgraderes ikke rødlistekategori.

Moen (2004)

I Norge er sanglerka hovedsakelig utbredt fra Østlandet og i lavereliggende kulturlandskap rundt kysten til Trøndelag (Gjershaug et al. 1994). Den er mest knyttet til åpne kulturlandskap med kort vegetasjon. Åker, eng, hei, beitemark og strandenger

tilfredsstiller artens habitatkrav (Gjershaug et al. 1994). Heller ikke sanglerke er spesielt kartlagt i Fræna. Om utbredelsen i kommunen skriver Moen (2004) som følger: Sanglerka hekker i jordbrukslandskap i ytre Fræna. Den er sjelden i indre og søre Fræna. På høsttrekket er den uregelmessig og som regel fåtallig. Høyeste antall registrert er ca. 150 individer på Male 02.10.1994. Sanglerka ankommer kommunen i mars måned. I milde vintrer kan den overvintrere. Tre individer ble observert på Skotheimsvik 20.01.1990 og ett individ på Male 12.01.1991 (Moldsvor 1995).

Konklusjon

Som vi ser, så konkluderer Gjeldnes med at sanglerka er en av de artene med minst bestandsnedgang innen verneområdet i Gaustadvågen – Sandblåstvågen, noe som svarer med Skotheimsviks inntrykk. Rødlistevurderingen trekker inn habitatsforringelse som en årsak til den nasjonale tilbakegangen for arten – og det kan sikkert stemme – selv om den samme habitatsforringelsen mest trolig gjør seg gjeldende også for arten på Romsdalskysten. Hvorvidt den forstyrrelsen som en eventuell utbygging av det aktuelle feltet for fritidsboliger, vil medføre særlig belastning på bestanden er vanskelig å bedømme, men virker ikke særlig sannsynlig.

- x) **Gulspurv (NT) (21)** er en art som mulig kan forekomme i slike habitat som en finner innen influensområdet til det aktuelle utbyggingsområdet. I den delen av Skotheimsvika som er mest aktuell her er den registrert 21 ganger i artskart, eller litt mindre hyppig enn f. eks. sanglerka. Gulspurven er rødlistet som nær truet (NT). Ifølge Skotheimsvik er dette en art som fremdeles forekommer relativt hyppig i området.

Arten finnes i det meste av Europa. I Norge trives den best i åpent terreng med innslag av busker og unggraner, ofte knyttet til kulturpåvirkete områder over det meste av landet, men relativt sparsomt og spredt i de tre nordligste fylkene. Gulspurven lever mest av ulike frøslag, slik som granfrø og spillkorn på stubbåkrer, men også ulike insekter står på menyen. Gulspurven bygger oftest reiret sitt på bakken av gress-strå og rottrevler. Det er godt skjult i vegetasjonen. Gulspurven kan opptre både som stand-, streif- og trekkfugl. Overvintrer alminnelig nord til Saltdalen. (Kilde: Viggo Ree i Norges dyr. Fuglene 4.)

Rødlistevurdering:

I Norge hekker gulspurv vanlig i jordbruks- og kulturlandskap over det meste av landet, i Nord-Norge begrenset til de rikeste jordbruksområdene. Arten er i hekketiden knyttet til kantsoner og områder med småskala vekslende åpen mark for fødesøk og tett vegetasjon for hekking og beskyttelse. I hekketiden lever den både av frø og insekter, mens den spiser frø om høsten og vinteren. Våre fugler overvintrer dels i landet, og trekker dels til Vest-Europa. Gulspurv er en av flere arter som er knyttet til jordbrukslandskapet og som er i tilbakegang. Basert på dette klassifiseres arten som NT etter A2-kriteriet (15-30 % bestandsnedgang siste 10 år).

Moen (2004)

Gulspurven finnes utbredt over store deler av landets jordbruks- og kulturlandskap. Tilgang på kantsoner, beitemarker med spredt tresetting og annet åpent lende er viktig. Hovedsakelig stand- og streiffugl, men opptre også som trekkfugl (Gjershaug et al. 1994). Arten er ikke kartlagt spesielt i Fræna. Om utbredelsen i kommunen angir Moen

(2004) som følger: *Vanlig hekkefugl i kulturlandskapet i hele kommunen. Om vinteren kan den opptre i store flokker (Moldsvor 1995).*

Konklusjon

Som vi ser konkluderer Moen med at gulspurven er vanlig forekommende som hekkefugl i hele kommunen, noe som samsvarer med Skotheimsviks inntrykk fra influensområdet til det planlagte feltet for fritidsboliger. Slik som for sanglerka trekker rødlistevurderingen inn habitatsforringelse som en årsak til den nasjonale tilbakegangen for arten – og det kan sikkert stemme – selv om den samme habitatsforringelsen mest trolig gjør seg gjeldende også for arten på Romsdalskysten. Hvorvidt den forstyrrelsen som en eventuell utbygging av det aktuelle feltet for fritidsboliger, vil medføre særlig belastning på bestanden er vanskelig å bedømme, men virker ikke særlig sannsynlig.

Kort om gjess og gråhegre

Terje Skotheimsvik hevder at det har blitt svært mye **grågås** i området Skotheimsvika de senere årene - også hekkefugler. Selv om det ble funnet eggeskall av noe som mest sannsynlig var grågåsegg ved arealet som er planlagt utbygd til fritidsboliger, så kan vi ikke se at eventuell hekking av arten skulle kunne være til hinder for utbygging. Den muntlige kilden vår nevner også at det av og til lander store flokker av **hvitkinngås** i trekktiden, men dette er helst i den vestlige delen av funksjonsområdet, altså vest for vegen ut til Kråkholmen. Da denne arten hekker på Svalbard er den uaktuell som hekkefugl i kommunen, men den bruker flere områder i Fræna som rasteplass både på vår- og høst- trekk. Bestanden har siden 1940-årene økt fra noen få hundre individer til ca 14000 i dag. Særlig på vårtrekket har populasjonen viktige rasteplasser på Helgelandskysten (DN 2000). I Fræna slik som på andre steder raster den på kystnære enger og åkre og spiser mest gras. <https://www.brunsvika.net/nyhetsarkiv-alle-artikler/2013/14548-tuse-ner-av-hvitkinngas-trekker> Passerer langs vestkysten av Norge høst og vår. Arten er avhengig av å bygge opp næringsreserver for å kunne gjennomføre det lange trekket til Storbritannia og Vest-Europa (DN 2000). Både raste - og beiteplasser er kartlagt i Fræna, men disse funksjonsområdene overlapper så å si 100 %. Hvitkinngåsas hovedføde er gras, og på de mest brukte rasteplassene er den i konflikt med jordbruket når den beiter på innmark. Den er neppe særlig aktuell som forekommende innen influensområdet til dette planlagte prosjektet.

*Ses regelmessig, men i varierende antall på høst- og vårtrekk i ytre Fræna. På høst- og vårtrekk er det registrert 1000-1500 individer på Male og Skotheimsvik. En del raster i området. Høstobservasjonene er gjort i august-oktober, og vårobservasjonene i mai. Vinterobservasjoner på Farstad, Skotheimsvik og Male tyder på at enkelte kan overvin-tre (Moldsvor 1995). Skotheimsvik er trolig den viktigste rasteplassen for hvitkinngås i kommunen. Også andre arter av gås, slik som: **Ringgås, tundragås og kortnebbgås** kan raste i området ved Skotheimsvika, men da sporadisk og uregelmessig (Moen 2004).*

Gråhegren har ifølge Skotheimsvik hatt en lignende utvikling som grågåsa og etter hans mening har det blitt for mye av denne arten i området nå. Hva gjelder bestanden av gråhegre, så er også den livskraftig ifølge rødlistevurderingene og ifølge Skotheimsvik tallrik innen funksjonsområdet, men trolig hekker den ikke i nærheten av influensområdet

da det er fritt for høvelige reirtrær, bergvegger eller skrenter med busker der. Hegren hekker normalt i kolonier fra noen få reir til langt over hundre. Som nevnt har de ofte reirene i trær, men unntaksvis kan den også hekke i bergvegger eller busker og kratt i skrenter. Det hender også at den hekker på snaue skjær ved kysten.

Konklusjon for gjess og gråhegre.

Vi anser heller ikke forekomsten av gråhegre som et hinder for en realisering av hytteplanene. Men en bør likevel unngå å forstyrre hegren når den sitter på sine faste fiskeplasser ved stranden eller på sine faste vintersittsteder. Hva gjelder grågåsa, så kan den av og til bli betraktet som en skadefugl om store mengder gås begynner å beite på aktivt drevet kunstmark (dyrkamark). Av den grunn er det ikke alle som ønsker besøk på markene sine av grågås – eller andre arter av gås for den del. Se ellers videoen det er linket til på forrige side.

Kort om sangsvaner

Ifølge Moen (2004), så er eventuelle hekkeplasser, overvintringsområder og faste trekkruiter i kommunen kartlagt for denne arten (sangsvaner). Om utbredelsen sier samme kilde at Frænahalvøya er et viktig overvintringsområde for sangsvane og flere hundre overvintrer i kommunen årlig. Enkelte kan også oversomme, men det er ikke registrert hekkforsøk. *Sangsvane overvintrer både i innsjøer og i salt- og brakkvannsområder, gjerne med tilgang på beitemark. En del av overvintringslokalitetene i kommunen kan fryse til og brukes bare i isfrie perioder. Hostadvatnet, Sandblåst-/Gaustadvågen, innsjøene i Hustadvassdraget, Sylteosen, Aureosen, Elnesleira, Hustadbukta og Skotheimsvika er alle viktige overvintringsområder i kommunen. Vatna på Gule-/Stavikmyran og Barbroholen blir brukt som beiteområde frem til isen legger seg (Larsen & Gaarder 2004). Sangsvane har trekkroute fra Hostadvatnet via innsjøene i Hustadvassdraget og ut mot beitemarker på Tornes (Gaarder & Stenberg 2003). En annen trekkvei går over Fræneidet fra Eide til lokalitetene ved Frænfjorden. Sommerstid har det blitt registrert enkeltindivider i Vestadvatnet, Gulevatnet, Langvatnet, Gunilla (Moldsvor 1995) og Sandblåstvågen (Gustad et al. 1994). Ifølge Norges dyr. Fuglene B. 1, så beiter sangsvanen gjerne på sneller, tjønnaks, ålegras og havgras. De to siste artene kan nok forekomme i gruntområdene i Skotheimsvika også og det kan nok være at dette er en av grunnene til at sangsvana gjerne trekker hit når alt av ferskvatn fryser til om vinteren*

Konklusjon for svaner

Vi er noe usikker på i hvor stor grad svanene lar seg forstyrre, men de holder seg vel stort sett ute i sjøen i Skotheimsvika når de overvintrer, så faren er nok ikke så veldig stor. Det vil i tilfelle bety at det planlagte prosjektet vil ha liten betydning for denne arten.

Kort om terner

Makrellterna er rødlistet som sterkt truet (EN), mens **rødnebbterna** er ansett som livskraftig (LC) ifølge rødlistevurderingen fra 2015. Begge artene er trekkfugler der den førstnevnte helst forekommer i Sør- Norge, mens den andre har tilhold mer eller mindre

over hele landet. Makrellterna har hatt en svært sterk tilbakegang, særlig i de sørligste fylkene. Begge de to artene forekommer både ved ferskvann og langs kysten. Ut fra rødlistevurderingene fra 2015 kan en konkludere med at arten for tiden har en svak vekst på Mørkekysten, noe som stemmer med det inntrykket vi selv sitter med. *Arten hekker i kolonier (DN 2000) og den velger vanligvis holmer og skjær som hekkeplass, men kan en sjelden gang også ta i bruk odder og nes som tilhører fastlandet. Der det forekommer mink er det sjelden at slikt valg av hekkehabitat er vellykka. Ankommer sørkysten av Norge i april-mai og forlater Norskekysten i august-september (Gjershaug et al. 1994) (Moen 2004).* Det er kartlagt hekkekolonier både for makrellterne og rødnebbterne i Fræna ifølge Moen (2004). De viktigste hekkeområdene er presentert i en samlet tabell, da det kan være vanskelig å skille mellom de to artene og ofte hekker de i samme koloni ifølge Moen (2004). Samme kilde opplyser videre at i de tilfellene hvor art er angitt dreier det seg om rødnebbterne. De viktigste hekkekoloniene ligger på følgende lokaliteter: Moholmane – Kråka (5 par), nord for Dråga (50 par), Rota (500 par), Drogen (41 par), Bjørnøya (40 part, Austre Hammarøy (40 par), Bjørnsund havn (35 par), og Søre Hammarøy (35 par). Bortsett fra Rota, så er dette data fra 1990 og er nok noe utdaterte i dag. Tallene fra Rota er et høyst usikkert anslag fra 1994. Vi legger merke til at Skotheimsvika ikke er nevnt blant de mest aktuelle hekkestedene for terner.

Konklusjon

Ut fra det vi vet så regner vi ikke terna som en art det er nødvendig å ta hensyn til med tanke på det planlagte feltet for fritidsboliger.

Litt om Dyrelivet

- a) **Rødrev (LC).** Arten er utbredt over hele landet og kan påtreffes på nær sagt alle lokaliteter, bortsett fra enkelte øyer (Semb-Johansson & Frislid 1990). Hiet plasseres ofte i nærhet av elv eller vann, i fjellkløft, i tett kratt av einer, bjørk eller vier. Kan også ta i bruk gamle grevlinghi og bjørnehi, av og til også under hytter og uthus (Semb-Johansson & Frislid 1990). Rødreven har tradisjonelt vært en vanlig art i hele kommunen, til tross for at den har vært ettertraktet i jaktsammenheng. Reveskabben, som første gang ble registrert i Norge i 1976, førte til kraftig bestandsreduksjon i Fræna utover 1980-tallet, som ellers i Norge. Bestanden har i dag tatt seg noe opp igjen. Mange hiplasser er kjent rundt om i kommunen.
- b) **Oter (VU).** *Oteren lever i saltvann, brakkevann og ferskvann, langs kysten og i elver, sjøer, kanaler og myrtjern. En hann og flere hunner finnes vanligvis innen et territorium. Oteren foretar vintervandringer til åpent vann og tilbakelegger ofte store avstander. Den har ofte ynglebol i huler i strandkanten. Ungene holder sammen med mora fram til neste høst eller vinter (DN 2000). Den er regnet som en konfliktart i forhold til oppdrettsnæringa og sårbare villaksstammer (Kilde: Moen 2004).* I Fræna er leveområder og yngleområder kartlagt for denne arten. Om utbredelsen i kommunen angir Moen (2004) at bestanden har tatt seg kraftig opp de siste 20 årene, og oter finnes nå utbredt i de fleste vassdrag, i fjordene og langs kystlinja i hele kommunen. Videre sier Moen (2004) at: *Fra å være en forholdsvis sjelden art har*

oteren blitt et vanlig syn i kommunen med en stor og livskraftig bestand. Gjennom viltkartleggingen har mange nye hiplasser blitt kartfestet. Hiplassene er ofte plassert i nedre del av vassdragene eller i munningsområdene, der det er mulighet for næringsssøk både i ferskvann og saltvann. Det er også flere hiplasser i skjærgården langs kysten i ytre Fræna. Fra sjøen legger oteren ut på næringsssøk oppover vassdragene. De tetteste oterbestandene finner vi trolig i tilknytning til de to viktigste lakseelvene i kommunen: Sylte-/Moaelva og Hustadelva med munningsområder. I begge elvene og i fjordbassenget i Sylteosen er det registrert flere hiplasser. Oter prederer årlig en god del laks og sjøørret i disse elvene (Ottar Moen pers. medd.). I Sylte-/Moaelva er dette spesielt observert om høsten når laksen samles på gytegrunnene. Oter representerer likevel trolig ingen stor trussel for laks- og sjøørretbestandene i disse to elvene i år med normal gytebestand. For elver med sårbare laksestammer som Malmeelva, der det de siste årene nesten ikke har vært registrert gytelaks, vil innhogg fra oterbestanden og annen beskatning kunne ha alvorlige konsekvenser. Moen (2004) presenterer en tabell over mulige, sannsynlige eller påviste hiområder i Fræna og blant disse er som tidligere nevnt påvist hi både på Eaholmen (11403) og Moldvarden (11404) samt på Skotten (11406). Det er noe usikkert hvor det siste er lokalisert. Resten av hi og leveområdene vil ikke bli presentert her. Det ble registrert oterspor ved den naturfaglige undersøkelsen av utbyggingsområdet inkl. influensområdet og ved den siste undersøkelsen ble det påvist hi innen influensområdet.

Konklusjon

Det er registrert mange hiområder for oter i Fræna kommune og bestanden virker å være livskraftig her nå selv om den er rødlistet ut fra den nasjonale situasjonen for arten. Det virker også som den har hiområder på en del holmer som neppe noen gang vil være aktuelle for menneskelige inngrep og forstyrrelser. Det aktuelle utbyggingsområdet for fritidsboliger er ikke noe typisk oterhabitat og det er nok bekken som renner gjennom landskapet her som gjør at det finnes et hiområde innenfor influensområdet til prosjektet. Vi regner derfor med at så lenge bekken er intakt, så vil oteren fremdeles akseptere landskapet her som attraktivt nok til å yngle.

- c) **Mink (SE).** Arten kom til Norge som pelsdyr fra Nord-Amerika på slutten av 1920-tallet. Rømlinger etablerte raskt «ville» bestander og minken ser ut til å trives godt i Norge. Mink er i Fremmedartslista vurdert til SE = svært høy risiko. Finnes langs sjøen og vassdrag over det meste av landet. Minken lever både på land og i vannet. Tilholdsstedene ligger alltid ved vassdrag eller ved kysten. Hovedføda er fisk, men den tar også frosk, fugler og smågnagere, samt krabber, muslinger og pigghuder ((Kjetil Bevanger i Norges dyr. Pattedyrene 1). Minken er et effektivt rovdyr i sjøfuglkolonier, fiskeoppdrett, vassdrag og vann. Vanlig art langs kysten og i vassdragene over hele Fræna kommune. Minkbestanden ser ut til å ha blitt redusert i løpet av det siste tiåret, trolig som følge av konkurranse fra den økende oterbestanden i kommunen. Minken er jaktbar hele året. (Kilde: Moen 2004)

Konklusjon

Mink er en uønsket art i Norge som en ikke behøver å ta hensyn til ved en eventuell utbygging av det planlagte feltet for fritidsboliger.

13 Vedlegg 3 Artslister

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori
KARPLANTER		
Pinus uncinata	bergfuru	SE
Betula pubescens	bjørk	LC
Tofieldia pusilla	bjørnebrodd	LC
Trichophorum cespitosum	bjørneskjegg	LC
Vaccinium uliginosum	bløkkebær	LC
Vaccinium myrtillus	blåbær	LC
Campanula rotundifolia	blåklokke	LC
Succisa pratensis	blåknapp	LC
Molinia caerulea	blåtopp	LC
Eriophorum angustifolium	duskmyrull	LC
Betula nana nana	dvergbjørk	LC
Selaginella selaginoides	dvergjamne	LC
Juniperus communis	einer	LC
Holcus lanatus	englodnegras	LC
Hypericum pulchrum	fagerperikum	LC
Armeria maritima	fjærekoll	LC
Triglochin maritima	fjæresauløk	LC
Eleocharis uniglumis	fjæresivaks	LC
Dactylorhiza maculata maculata	flekkmarihand	LC
Vicia cracca	fuglevikke	LC
Scorzoneroides autumnalis	føllblom	LC
Festuca vivipara	geitsvingel	LC
Carex demissa	grønnstarr	LC
Anthoxanthum odoratum	gulaks	LC
Saxifraga aizoides	gulsildre	LC
Lychnis flos-cuculi	hanekam	LC
Juncus squarrosus	heisiv	LC
Carex binervis	heistarr	LC
Tussilago farfara	hestehov	LC
Andromeda polifolia	hvitlyng	LC
Parnassia palustris	jåblom	LC
Erica tetralix	klokkelyng	LC
Juncus conglomeratus	knappsiv	LC
Carex panicea	kornstarr	LC
Epilobium montanum	krattmjølke	LC
Empetrum nigrum	kreking	LC
Carex pulicaris	loppestarr	LC
Huperzia selago	lusegras	LC
Picea xlutzii	lutzgran	SE
Arctostaphylos uva-ursi	melbær	LC
Filipendula ulmaria	mjørdurt	LC
Rubus chamaemorus	molte	LC

Equisetum palustre	myrsnelle	LC
Achillea ptarmica	nyseryllik	LC
Acer pseudoplatanus	platanlønn	SE
Myrica gale	pors	LC
Sorbus aucuparia	rogn	LC
Narthecium ossifragum	rome	LC
Anthyllis vulneraria	rundbelg	LC
Drosera rotundifolia	rundsoldogg	LC
Achillea millefolium	ryllik	LC
Arctous alpina	rypebær	LC
Trifolium pratense	rødkløver	LC
Calluna vulgaris	røsslyng	LC
Juncus gerardii	saltsiv	LC
Athyrium filix-femina	skogburkne	LC
Lysimachia europaea	skogstjerne	LC
Chamaepericlymenum suecicum	skrubbær	LC
Angelica sylvestris	sløke	LC
Drosera anglica	smalsoldogg	LC
Avenella flexuosa	smyle	LC
Rhinanthus minor	småengkall	LC
Carex echinata	stjernestarr	LC
Carex nigra juncea	stolpestarr	LC
Galium album	stormaure	LC
Listera ovata	stortveblad	LC
Plantago maritima	strandkjempe	LC
Lysimachia maritima	strandkryp	LC
Bartsia alpina	svarttopp	LC
Carex dioica	særbustarr	LC
Deschampsia cespitosa cespitosa	sølvbunke	LC
Potentilla erecta	tepperot	LC
Pinguicula vulgaris	tettegras	LC
Lotus corniculatus	tiriltunge	LC
Eriophorum vaginatum	torvmyrull	LC
Vaccinium vitis-idaea	tyttebær	LC
Plantago major major	ugrasgroblad	LC
Cirsium vulgare	veitistel	LC
Linum catharticum	vill-lin	LC
Pinus contorta	vrifuru	SE
Salix aurita	ørevier	LC
Equisetum arvense	åkersnelle	LC

LAV

Cladonia uncialis	pigglav	LC
-----------------------------------	---------	----

MOSER

Racomitrium lanuginosum	heigråmose	LC
---	------------	----

SOPP

[Entoloma serrulatum](#)

mørktannet rødspore

LC

INSEKTER

[Pieris napi](#)

rapssommerfugl

LC

FUGLER

[Anser anser](#)

grågås

LC

[Larus argentatus](#)

gråmåke

LC

[Grus grus](#)

trane

LC